

Stichting Pensioenfonds
voor de
Nederlandse Groothandel

Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel
Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag
Telefoon: 070 - 3490746
e-mail: info@spng.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41151337

Verslag over het boekjaar
1-1-2017 t/m 31-12-2017

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Meerjarenoverzicht	7
Verslag van het bestuur	
Het pensioenfonds	9
Financiële positie van SPNG	12
Pensioenregeling	16
Communicatie	19
Beleggingen	21
Actuariële analyse resultaat	31
Uitvoeringskosten	33
Governance	34
Uitbestedingsbeleid	39
Risicomanagement	40
Vooruitblik 2018	43
Verslag Raad van toezicht	
Rapport van bevindingen Raad van toezicht bij het jaarverslag 2017	45
Reactie bestuur bij bevindingen rvt bij jaarverslag 2017	50
Verslag verantwoordingsorgaan	
Bevindingen verantwoordingsorgaan jaarverslag SPNG 2017	53
Reactie bestuur	55

Jaarrekening

Balans per 31 december	58
Staat van baten en lasten	60
Kasstroomoverzicht	62
Toelichting grondslagen	63
Toelichting op de balans per 31 december	67
Gebeurtenissen na balansdatum	73
Toelichting op de staat van baten en lasten	74
Bestemming saldo van baten en lasten	78
Actuariële analyse van het saldo	79
Risicoparagraaf	80

Overige gegevens

Statutaire regeling resultaatbepaling	87
Actuariële verklaring	88
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	90

Organisatie pensioenfonds

Bestuur	99
Raad van toezicht	101
Verantwoordingsorgaan	101
Betrokken externe partijen	102
Nevenfuncties beleidsbepalers SPNG	103

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2017 (hierna: het verslagjaar) van het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel (SPNG). In dit verslag blikken we terug op 2017 en vooruit op de komende jaren. De wereld om ons heen is voortdurend in beweging en de pensioenwereld –en daarmee ook SPNG– wordt doorlopend geconfronteerd met grote veranderingen.

De belangrijkste zaken waar SPNG gedurende 2017 mee te maken had, waren de financiële positie van SPNG met daarbij de scheiding tussen het verzekerd deel en eigen beheer, de missie, visie en strategie in samenhang met mogelijke toekomstscenario's van SPNG, het verlengen van aflopende contracten met vrijwillig aangesloten ondernemingen, het aanscherpen van het risicomanagementproces binnen SPNG, het aanscherpen van het handhavingsbeleid van het verplichte deel van SPNG en het volledig actualiseren van de Actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn). Meer hierover leest u verderop in dit verslag.

De dekkingsgraad van SPNG als geheel steeg in 2017 van 104,1% naar 104,8%. Conform wetgeving is dit de dekkingsgraad die SPNG aan De Nederlandsche Bank (DNB) rapporteert. Naast de dekkingsgraad voor SPNG als geheel wordt onderscheid gemaakt naar een dekkingsgraad voor het verzekerd deel en eigen beheer. De dekkingsgraad van het verzekerd deel steeg van 105,8% naar 106,5%. De dekkingsgraad eigen beheer steeg in het verslagjaar van 90,2% naar 93,4%.

De beleggingsopbrengsten van SPNG als geheel over 2017 bedragen 3,2% (2016: 5,9%). In het verzekerd deel bedroeg het beleggingsresultaat bij het Nationale-Nederlanden depot 2,7% (2016: 4,2%) en bij de Aegon-depots 4,8% (2016: 6,0%). Op basis van de contractuele afspraken heeft Aegon een deel van de gerealiseerde overrente aan SPNG uitbetaald. Op de overrente zijn de verliezen als gevolg van het technisch resultaat en de beheerskosten van het Nationale-Nederlanden depot in mindering gebracht. Per saldo is € 2,5 miljoen winstdeling gerealiseerd. Inclusief rendement op de algemene reserve bedroeg het resultaat van het verzekerd deel € 4,7 miljoen. Het resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve. In het eigen beheer deel bedroeg het beleggingsresultaat 1,7% (2016: 11,8%). Het behaalde rendement was –vanwege de gestegen markttrente– voldoende om de benodigde interesttoevoeging voor de voorziening pensioenverplichtingen te compenseren. Vandaar dat de dekkingsgraad eigen beheer gedurende 2017 per saldo is gestegen. In het vervolg van dit verslag wordt nader ingegaan op de financiële positie van SPNG, de beleggingen en de actuariële analyse van het resultaat.

Als bestuur zetten wij ons in voor alle bij SPNG betrokken partijen: of u nu (ex-) werknemer, werkgever of pensioengerechtigde bent. Met u hebben wij hetzelfde belang: een stabiel en financieel gezond pensioenfonds. U kunt op ons rekenen.

Meerjarenoverzicht

	2017	2016	2015	2014	2013
Aantallen					
Actieve deelnemers ¹⁾	5.634	5.449	5.326	5.335	5.289
Gewezen deelnemers	20.371	20.244	20.184	20.354	20.549
Pensioengerechtigden	5.736	5.518	5.267	5.013	4.715
Totaal	31.741	31.211	30.777	30.702	30.553
Aangesloten werkgevers	345	357	353	339	353
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen					
Belegd vermogen verzekerd deel ²⁾	621.557	627.011	608.243	637.688	599.536
Belegd vermogen eigen beheer ³⁾	123.135	97.637	74.700	48.697	14.810
Totaal beleggingen	744.692	724.648	682.943	686.385	614.346
Beleggingsresultaat	3,2%	5,9%	1,6%	12,9%	5,3%
Reserves					
Minimale reserve verzekerd deel	9.764	9.749	8.970	8.645	7.665
Reserve verzekerd deel	50.839	46.172	44.209	50.360	26.246
Reserve Eigen beheer	-8.971	-11.428	-5.678	3.822	1.717
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	930
Totaal reserves	51.632	44.493	47.501	62.827	36.558

1) Onder de actieve deelnemers zijn ook de deelnemers met (gedeeltelijke) premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid opgenomen.

2) Dit betreft het belegd vermogen garantiecontracten op marktwaarde. Dit vermogen is niet in de balans zichtbaar. Daar is conform wetgeving bij de activa de post Verzekerd deel technische voorzieningen van € 924.632 opgenomen. Het verschil in waardering is voor rekening en risico van de verzekeraars NN en Aegon.

3) Het belegd vermogen voor risico pensioenfonds is niet volledig. Alle externe geldstromen (o.a. uitkeringen, kosten en waardeoverdrachten) vinden plaats vanuit eigen beheer. Omdat per jaareinde nog niet alle geldstromen zijn verrekend, heeft het belegd vermogen eigen beheer nog een vordering op het belegd vermogen garantiecontracten. Deze vordering is in de balans niet zichtbaar.

	2017	2016	2015	2014	2013
(in duizenden euro)					
Technische voorzieningen ¹⁾					
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	924.632	962.032	887.378	855.267	758.845
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen	136.291	116.075	80.731	47.168	15.080
Additionele kostenvoorziening Verzekerd deel	12.945	12.879	9.645	9.250	7.692
Totaal technische voorzieningen	1.073.868	1.090.986	977.754	911.685	781.617
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	23.650	22.592	18.952	17.898	17.464
Pensioenuitkeringen	21.727	20.628	19.862	18.678	16.747
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.671	1.750	1.721	1.460	1.248
Toeslagen ²⁾					
<i>Herverzekerd</i>					
Toeslag actieven: onvoorwaardelijk per 1 januari	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toeslag actieven: voorwaardelijk per 1 januari	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toeslag inactieven per 1 januari	0,00%	0,00%	0,89%	1,00%	0,00%
<i>Eigen beheer</i>					
Toeslag actieven: onvoorwaardelijk per 1 januari	1,38	1,42%	0,68%	1,07%	1,55%
Toeslag actieven: voorwaardelijk per 1 januari	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Toeslag inactieven per 1 januari	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Z-score (1-jarig) ³⁾	1,17	0,40	0,40	0,99	1,38
Performancetoets	1,94	2,14	2,07	2,53	2,36
Dekkingsgraad					
Dekkingsgraad totaal fonds ⁴⁾	104,8%	104,1%	104,9%	106,9%	104,6%
Beleidsdekkingsgraad	104,6%	103,9%	105,1%		
Vereiste Dekkingsgraad	102,8%	102,5%	102,3%	101,7%	101,4%
Dekkingsgraad Eigen beheer ⁵⁾	93,4%	90,2%	93,0%	108,1%	111,4%
Dekkingsgraad Verzekerd deel	106,5%	105,7%	105,9%	113,9%	119,2%

1) Gewaardeerd tegen de DNB-rentecurve.

2) De onvoorwaardelijke toeslag is alleen van toepassing op de deelnemers waarvan de werkgever voor deze toeslag heeft gekozen. Op het UPO van de deelnemer is vermeld of de onvoorwaardelijke toeslag van toepassing is. De onvoorwaardelijke toeslag wordt gefinancierd met een premie die bij de werkgever in rekening wordt gebracht. De onvoorwaardelijke toeslag actieven is, indien en voor zover van toepassing, inclusief de voorwaardelijke toeslag van dat jaar. De onvoorwaardelijke toeslag is ook van toepassing op de eventuele opgebouwde verzekerde pensioenaanspraken van de deelnemer.

3) Verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen dienen een Z-score vast te stellen.

4) De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Totale reserves - Bestemmingsreserve + Totaal technische voorzieningen) / Totaal technische voorzieningen en overige voorzieningen * 100%

5) De dekkingsgraad is als volgt berekend: (Reserve Eigen beheer + Voorziening pensioenverplichtingen Eigen beheer) / Voorziening pensioenverplichtingen Eigen beheer * 100%

Verslag van het bestuur

(bedragen in duizenden)

Het pensioenfonds

Statutaire doelstelling

SPNG heeft ten doel, overeenkomstig de bepalingen van haar statuten en fondsreglementen, pensioenaanspraken te verlenen aan de (gewezen) deelnemers en hun (eventuele) nabestaanden. Deelnemers zijn de werknemers die op basis van een arbeidsovereenkomst in dienst zijn van een bij SPNG aangesloten werkgever en voldoen aan de criteria voor opneming in de pensioenregeling. SPNG richt zich sinds de fusie (in 2010) met het Bedrijfstakpensioenfonds Herwinning grondstoffen (Hegro) op:

- de bedrijfstak Groothandel waarin ondernemingen als hoofdactiviteit voor eigen rekening en risico goederen verhandelen die buiten de onderneming zijn vervaardigd, en die aan bedrijfsmatige afnemers worden afgeleverd;
- de bedrijfstak Herwinning Grondstoffen waarin ondernemingen zich gedeeltelijk of uitsluitend bezighouden met de inzameling en/of bewerking/sortering/vernietiging en/of handel in stoffen, die bestemd zijn om als product of materiaal te worden hergebruikt.

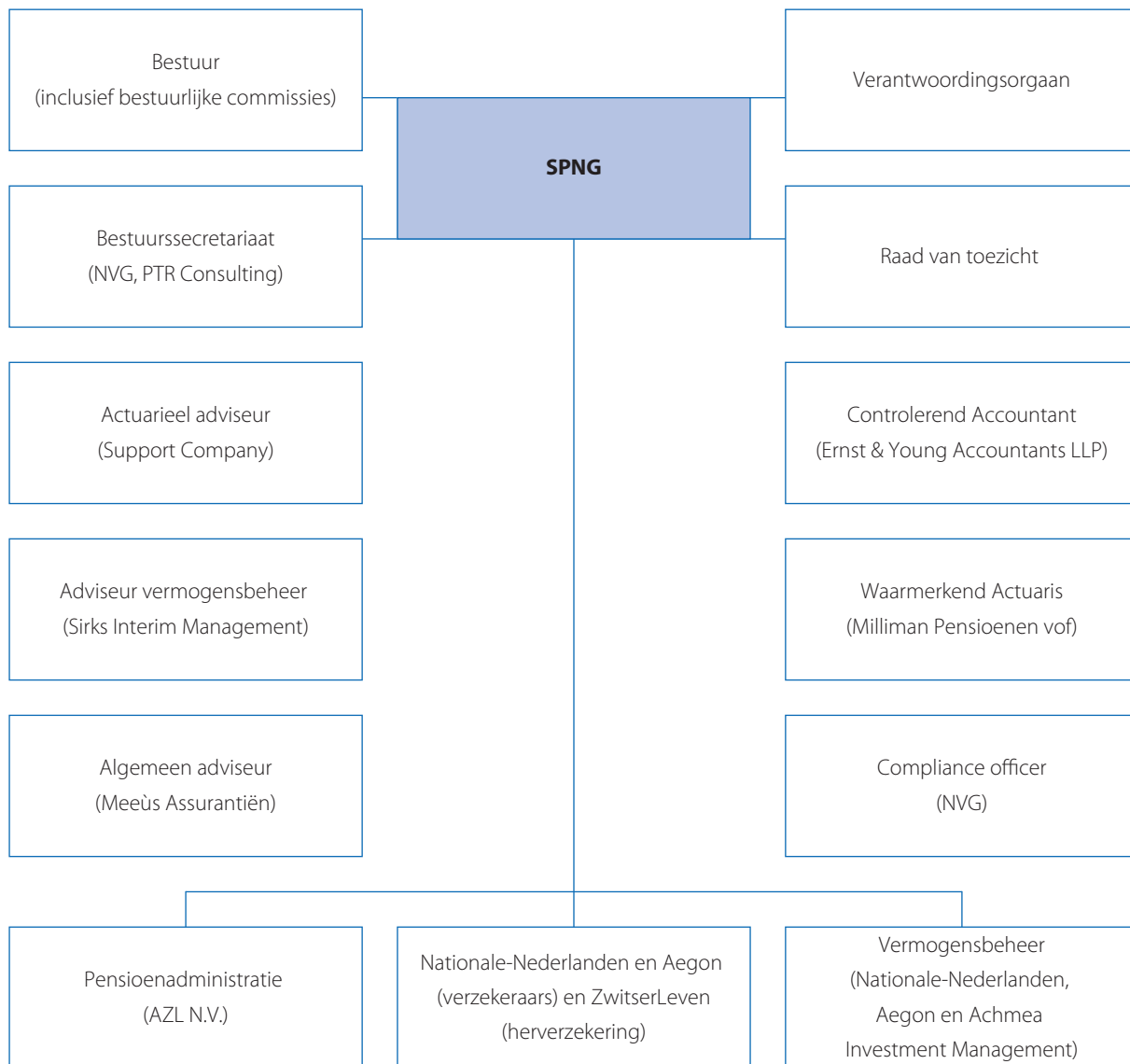
Het bestuur heeft de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, zoals bedoeld in artikel 102a van de Pensioenwet vastgesteld en vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn). Bij de toetsing van de opdracht aanvaarding voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn deze door het bestuur als uitgangspunt genomen.

Verplichtstelling

SPNG is een gedeeltelijk verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds. De verplichtstelling geldt voor de bedrijfstak Herwinning Grondstoffen. Die status ligt vast in de beschikking, nr.6737 d.d. 29 april 2010 (Staatscourant), afgegeven door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en is voor het laatst gewijzigd bij beschikking Staatscourant (10 juli 2015, nummer 19819).

Werkgevers die onder de verplichtstelling vallen, moeten zich aanmelden bij SPNG. Daarnaast heeft SPNG de plicht naar de aangesloten deelnemers, werkgevers en andere belanghebbenden om de verplichtstelling te handhaven. SPNG voert daarom een actief handhavingsbeleid.

Organogram

Contactgegevens SPNG

Bestuurssecretariaat

Bezoekadres: Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Postadres: Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Telefoon: 070 - 349 0746

Email: info@spng.nl

Missie, strategie en doelstelling

Missie en strategie

- SPNG heeft als missie de in Nederland actieve groothandelsbedrijven van een goed pensioen tegen lage (uitvoerings-) kosten te voorzien en is gebaseerd op collectiviteit en solidariteit. Daarbij staat SPNG voor vrijwilligheid, diversiteit in pensioen en eerlijke, transparante communicatie naar belanghebbenden.
- SPNG staat open voor samenwerking met pensioenfondsen en ondernemingen in de groothandel om samenwerkingsvoordelen te realiseren.

Doelstelling en te bereiken voordeel

SPNG, haar adviseurs, haar toezichthouders en haar (toekomstige) partners brengen deelnemers en aangesloten ondernemingen op langere termijn meer pensioen per deelnemer tegen lagere (uitvoerings-) kosten dan elke partij afzonderlijk zou kunnen, gegeven een bepaald gewenst niveau van dienstverlening en de gekozen risicohouding.

Met het administratieplatform dat gebouwd is naar aanleiding van de overgang naar eigen beheer per 1 januari 2013 kan deze strategie goed uitgevoerd worden. Verder sluit een en ander aan op ontwikkelingen in de omgeving (zoals stijgende kosten, toenemende regeldruk en druk op de governance) die pensioenfondsen aanmoedigen om samenwerking met elkaar vorm te geven.

Beleidsuitgangspunten

De voornaamste beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds zijn:

- Het verzekerd deel en eigen beheer delen niet in elkaars opwaartse en neerwaartse risico's. Om dit te bewerkstelligen wordt de administratie van beide delen op een logische en consistente wijze van elkaar gescheiden;
- Het bestuur van SPNG stelt de financiële opzet van het fonds vast waaronder het beleggingsbeleid, het premiebeleid, het toeslagbeleid en het beleid inzake het verlagen van pensioenen. Het bestuur stelt ook de standaard keuze vast van de parameters in de pensioenregeling van zowel het vrijwillige deel als het verplichtgestelde deel van SPNG. De rol van de sociale partners bij het verplichtgestelde deel van SPNG wordt door het bestuur vervuld;
- De vrijwillig aangesloten ondernemingen hebben de bevoegdheid, gegeven de door het bestuur vastgestelde financiële opzet en de standaard invulling van de pensioenregeling, jaarlijks de hoogte van de parameters aan te passen (binnen kaders) om zodoende de kwaliteit van de pensioenregeling en de hoogte van de kosten te kunnen sturen. Verplicht aangesloten ondernemingen hebben deze bevoegdheid overigens ook voor het niet verplichte deel;
- Mede gezien het feit dat SPNG deels een vrijwillig fonds is, zorgt het bestuur ervoor dat de solidariteitsoverdracht tussen de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten beperkt is ten opzichte van de (via de jaarpremie) nieuw in te kopen pensioenaanspraken.

Strategierealisatie

Anders dan veel andere pensioenfondsen is ongeveer de helft van de werkgevers bij SPNG vrijwillig aangesloten. Dit betekent dat de pensioenregeling die SPNG aanbiedt attractief moet zijn in prijs/kwaliteit en dienstverlening. Om die reden biedt SPNG keuzemogelijkheden aan in de regeling en wordt vanaf 2017 de "CDC-keuzevariant" aangeboden.

Aan het eind van 2017 liep van 110 vrijwillig aangesloten werkgevers de uitvoeringsovereenkomst af. Gedurende het jaar zijn de grootste werkgevers door een adviseur namens SPNG bezocht. Uiteindelijk hebben 89 ondernemingen de uitvoeringsovereenkomst verlengd en hebben 21 ondernemingen (met in totaal ongeveer 400 werknemers) de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2018 beëindigd. De werkgevers die SPNG hebben verlaten kiezen voor een DC regeling (beschikbare premie), die niet door SPNG wordt aangeboden. Ze zijn niet weggegaan uit ontevredenheid over de dienstverlening.

Hoewel het bestuur het vertrek van de ondernemingen betreurt, is het bestuur verheugd dat de overgrote meerderheid van de ondernemingen bij SPNG is gebleven. De beheersingsmaatregelen lijken daarmee redelijk te hebben gewerkt. Om aantrekkelijk te blijven zoekt SPNG samenwerking met andere pensioenfondsen om het draagvlak te vergroten en onderzoekt het de mogelijkheden om een DC-regeling aan te bieden. Dit is in lijn met de discussie die SPNG gedurende 2017 heeft gevoerd over de missie en strategie en de scenario's ten aanzien van de toekomst.

Eind 2017 waren 345 werkgevers aangesloten (2016: 357).

Het aantal vrijwillig aangesloten werkgevers is gedurende 2017 gedaald van 185 naar 176. Gedurende het verslagjaar heeft één onderneming zich vrijwillig aangesloten en is de aansluiting van 10 ondernemingen bij SPNG beëindigd door beëindiging van het contract, overname van de onderneming, geen personeel, of faillissement.

Het aantal verplicht aangesloten ondernemingen is gedurende 2017 gedaald van 172 naar 169. Er zijn 13 ondernemingen nieuw aangesloten, 8 aansluitingen zijn beëindigd vanwege de verkoop van de onderneming, andere activiteiten of faillissement. 8 ondernemingen hebben verklaard geen personeel meer in dienst te hebben.

Financiële positie van SPNG

(Beleids)dekkingsgraad

Tot en met 2012 was SPNG volledig verzekerd. Vanaf 1 januari 2013 is SPNG voor wat betreft de nieuwe pensioenopbouw overgegaan naar eigen beheer. Er vindt geen vermogensoverdracht plaats tussen het verzekerd deel en eigen beheer. Dit betekent dat de algemene reserve (eigen vermogen) van SPNG vanaf 2013 bestaat uit twee gescheiden onderdelen: een algemene reserve verzekerd deel en een algemene reserve eigen beheer. Ook de beleggingen en de voorzieningen worden strikt gescheiden geadmistriseerd. Het gevolg hiervan is dat vanaf 2013 naast een dekkingsgraad voor SPNG als geheel ook gerekend wordt met een dekkingsgraad verzekerd deel en een dekkingsgraad eigen beheer. SPNG rapporteert over de integrale dekkingsgraad aan De Nederlandsche Bank.

Sinds de invoering van het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad van SPNG als geheel bedroeg ultimo 2017 104,6% (ultimo 2016 was dit 103,9%).

In onderstaande opsomming zijn de verschillende dekkingsgraden van SPNG weergegeven.

	Eigen vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad	Minimaal vereiste dekkings- graad	Vereiste dekkings- graad
Eigen beheer	-8.971	136.291	93,4%	105,3%	114,9%
Verzekerd deel	60.603	937.577	106,5%	101,0%	101,0%
Totaal	51.632	1.073.868	104,8%	101,6%	102,8%

Bij de waardering van de technische voorzieningen is uitgegaan van de door De Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde renteterminstructuur inclusief Ultimate Forward Rate (UFR). In samenhang met de duur van de verwachte uitkeringsstroom bij SPNG kwam de gemiddelde rekenrente eind 2017 voor eigen beheer overeen met afgerond 1,68% (2016: 1,55%).

Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit. Hierbij zijn alle procentuele resultaten uitgedrukt ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar.

	Pensioen vermogen	Technische voorziening	Aanwezige dekkingsgraad 2017	Aanwezige dekkingsgraad 2016
Primo 2017	1.135.479	1.090.986	104,1%	104,9%
Beleggingsopbrengsten	8.319	-2.530	1,0%	-0,2%
Premie	20.530	22.260	-0,3%	-0,1%
Waardeoverdrachten	-272	-70	0,0%	-0,1%
Kosten	391	436	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-785	-908	0,0%	0,0%
Kanssystemen	232	476	0,0%	0,0%
Toeslagverlening	0	0	0,0%	0,0%
Andere oorzaken	-994	618	-0,2%	-0,3%
Waardering garantiecontract	-37.400	-37.400	0,1%	-0,4%
Kruisposten	0	0	0,1%	0,3%
Ultimo 2017	1.125.500	1.073.868	104,8%	104,1%

Reële dekkingsgraad

Daarnaast is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij rekening is gehouden met volledige prijsindexatie. Ultimo 2017 bedroeg de reële dekkingsgraad 84,4% (ultimo 2016: 84,7%). Ultimo 2017 bedroeg de marktwaardedekkkingsgraad (= de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen worden beide berekend met behulp van de markttrente) 102,2% (ultimo 2016: 101,6%)

Vereist eigen vermogen en herstelplan

Het vereist eigen vermogen voor SPNG als geheel bedroeg per 31 december 2017 102,8% (2016: 102,5%). Hiermee ligt de beleidsdekkingsgraad boven de vereiste dekkingsgraad en is geen sprake van een reservetekort. SPNG heeft dan ook geen herstelplan vastgesteld en ingediend bij DNB.

De (beleids-)dekkingsgraad van eigen beheer van SPNG is wel lager dan de vereiste dekkingsgraad van het eigen beheer deel. Om de herstelkracht van het eigen beheer te toetsen wordt jaarlijks een rekenexercitie op basis van de herstelplanmethodiek uitgevoerd. Uit de rekenexercitie uitgevoerd in 2017 kwam naar voren dat er naar verwachting voldoende capaciteit is om tijdig te herstellen. Derhalve zijn geen aanvullende maatregelen genomen.

Garantiecontract verzekerd deel

Het verzekeringscontract dat SPNG heeft voor opgebouwde pensioenen tot en met 2012, laat zich kwalificeren als een garantiecontract. Dit betekent dat de uitkeringen van alle tot en met 2012 opgebouwde pensioenen levenslang door de verzekeraars worden gegarandeerd.

Als gevolg van de verslagleggingsregels voor garantiecontracten worden vanaf boekjaar 2007 de beleggingen niet langer opgenomen in de balans van SPNG. Tegenover de verplichtingen op de passivazijde van de balans staan op de activazijde de vorderingen op de verzekeraars. Door het gelijkstellen van de vordering op de verzekeraars aan de verplichting van SPNG (en de beleggingen feitelijk niet op de balans zichtbaar te maken) ontstaat de situatie dat het beleggingsrisico niet tot uitdrukking komt in de jaarcijfers van SPNG. Dit sluit aan op de gedachte achter het met de verzekeraars afgesloten garantiecontract. SPNG ontvangt jaarlijks haar aandeel in de (eventueel) behaalde positieve overrente. Indien de overrente in enig jaar negatief is, zal deze niet met SPNG worden verrekend, maar binnen het depot worden geactiveerd en verrekend met toekomstige positieve overrente. SPNG is juridisch niet de eigenaar van deze beleggingen, maar kan wel worden gezien als economisch eigenaar.

Het bestuur hecht daarom ook nadrukkelijk waarde aan de becijfering van de financiële positie van SPNG op basis van de met de verzekeraars overeengekomen grondslagen, waaronder een rekenrente van 4%. Immers, het berekenen van de technische voorzieningen tegen marktwaarde in plaats van 4% rekenrente heeft in de praktijk geen invloed op het feitelijk beschikbare eigen vermogen van SPNG. De bestedingsruimte van SPNG blijft voor wat betreft de maximaal beschikbare middelen voor het verlenen van de toeslagen aan de inactieven beperkt tot het niveau van de algemene reserve.

Op basis van de contractuele grondslagen is de opstelling dan:

	Pensioen vermogen	Technische voorziening	Algemene reserve	Dekkingsgraad
Verzekerd deel	597.790	537.187	60.603	111,2%

Per 1 februari 2011 is een herziening voor verzekerde pensioenfondsen in werking getreden in het Financieel Toetsingskader. Op grond van deze herziening mogen pensioenfondsen die hun risico's bij een verzekeraar hebben verzekerd het (eventuele) kredietrisico op die verzekeraar buiten beschouwing laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Wel dienen verzekerde pensioenfondsen dan een Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) van 1% van de voorziening aan te houden en hun deelnemers over een en ander te informeren. Het bestuur van SPNG heeft besloten om gebruik te maken van deze mogelijkheid om het kredietrisico buiten beschouwing te laten.

Haalbaarheidstoets

Het bestuur dient de risicohouding vast te leggen door ondergrenzen voor het zogenaamde pensioenresultaat te bepalen en jaarlijks te toetsen of aan deze gestelde ondergrenzen wordt voldaan. Het pensioenresultaat is een maat om inzicht te geven in het koopkrachtbehoud van het te behalen pensioen en is gedefinieerd als de som van de totale pensioenen ten opzichte van de som van de volledig met de prijstrend geïndexeerde pensioenen. Het bestuur van SPNG heeft in overleg met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan de ondergrenzen vastgesteld.

Bij het uitvoeren van de haalbaarheidstoets (HBT) 2017 kwam naar voren dat de winstdeling van het verzekerd deel niet goed gemodelleerd was. Hierdoor zijn de pensioenuitkomsten te hoog berekend. Aangezien de ondergrenzen in het verleden zijn vastgesteld op basis van de –achteraf te hoog– berekende uitkomsten, zijn de ondergrenzen in december 2017 herzien. Het bestuur heeft besloten om de uitkomsten van de haalbaarheidstoets over 2015 en 2016 niet te herzien.

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de haalbaarheidstoets over 2017 weergegeven. Ten opzichte van 2016 is rekening gehouden met de volgende verschillen, een lagere startdekkingsgraad in combinatie met een beperkt hoger VEV, de toepassing van de nieuwe door DNB gepubliceerde scenarioset, een andere verdeling van de beleggingsmix primo 2017 en de verrekening van negatieve overrente in het verzekerd deel met toekomstige positie overrente (zie hiervoor). Verder wijkt de verleende toeslag per 1 januari 2017 (0,0%) af van de veronderstelling (0,3%).

	Ondergrens	Uitkomsten HBT juni 2017	Uitkomsten HBT Juni 2016
Vanuit de feitelijke financiële positie			
– mediaan	90%	82%	97%
– 5e percentiel		67%	79%
– relatieve afwijking t.o.v. mediaan	27%	18%	18%

Opgemerkt wordt dat niet voldaan is aan de ondergrens mediaan vanuit de feitelijke financiële positie. De reden is hierboven beschreven. Aan de overige ondergrenzen is wel voldaan.

Opgemerkt wordt dat de haalbaarheidstoets met een rekenhorizon van 60 jaar geen inzicht biedt in de risico's op de korte en middellange termijn. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets zijn besproken met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. De haalbaarheidstoets is conform wetgeving uitgevoerd voor het gehele pensioenfonds. Daarbij zijn de pensioenuitkomsten van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden meegenomen naar hun belang in het verzekerd deel en eigen beheer. Dit belang verschilt sterk per persoon. De zekerheid waarmee de pensioenen kunnen worden uitgekeerd en mogelijke toeslagen kunnen worden verleend zijn voor het verzekerd deel en eigen beheer wezenlijk verschillend. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets zijn daardoor moeilijk te interpreteren. Feitelijk hanteert het fonds namelijk een strikte scheiding tussen het verzekerd deel en eigen beheer. Derhalve merkt het bestuur op dat het niet teveel belang hecht aan de uitkomsten en dat hierover terughoudend gecommuniceerd wordt richting deelnemers en werkgevers.

Eind 2017 heeft het bestuur de ondergrenzen van de risicohouding aangepast. De aanpassing is besproken met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan.

- De ondergrens vanuit de feitelijke financiële positie is voor de mediaan aangepast van 90% naar 76%.
- De ondergrens voor de relatieve afwijking t.o.v. de mediaan (feitelijke financiële positie) is aangepast van 27% naar 18%.

Z-score 2017 en performancetoets

De z-score laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark. Een positief getal betekent dat de beleggingen van SPNG het beter deden dan de markt. Een negatief getal betekent dat de beleggingen het juist slechter deden. Ook de kosten tellen mee in de berekening. Pensioenfonds berekenen elk jaar een z-score. Ook doen ze elk jaar een performancetoets. Deze toets geeft de z-score over een periode van vijf jaar. Als de performancetoets negatief is, is –onder voorwaarden– vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds mogelijk.

Aangezien deze toets alleen voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds geldt, is de toets alleen berekend over de beleggingen (verzekerd deel en eigen beheer) die voor het verplichtgestelde deel van SPNG worden aangehouden én is deze alleen van belang voor de verplicht bij SPNG aangesloten werkgevers.

De z-score en performancetoets van het pensioenfonds over de afgelopen vijf jaar zijn als volgt:

	2017	2016	2015	2014	2013
Z-Score (1-jaars)	1,17	0,40	0,40	0,99	1,38
Performancetoets (5-jaars)	1,94	2,14	2,07	2,53	2,36

De performancetoets over de laatste vijfjaarsperiode is vastgesteld op 1,94 zodat geconcludeerd kan worden dat SPNG aan de eisen voldoet.

Pensioenregeling

De pensioenregeling wordt vanaf 1 januari 2013 in eigen beheer uitgevoerd. Deze regeling heeft de naam pensioenregeling 2013. Anders dan de tot eind 2012 opgebouwde pensioenen zijn deze pensioenen niet verzekerd. Pensioenregeling 2013 is in plaats gekomen van pensioenregeling A (bedrijfstak groothandel: vrijwillig aangesloten werkgevers) en pensioenregeling B (bedrijfstak Hegro: verplicht aangesloten werkgevers).

De belangrijkste kenmerken van pensioenregeling 2013 en de keuzes die de vrijwillig en verplicht aangesloten werkgevers daarin kunnen maken, zijn onderstaand weergegeven.

Pensioengevend salaris

Het pensioengevend salaris bestaat uit het vaste jaarsalaris waaronder begrepen de toeslagen met een structureel karakter en indien afgestemd tussen werkgever en werknemer vermeerderd met de toeslagen met een incidenteel karakter.

Voor de verplicht aangesloten ondernemingen is het pensioengevend salaris per 1 januari 2017 gemaximeerd op € 35.237 (2018: € 37.597). Dit maximum wordt jaarlijks verhoogd met 5% vermeerderd met het aantal procentpunten, waarmee het maximum WIA-uitkeringsloon stijgt. Verplicht aangesloten ondernemingen kunnen kiezen voor een aanvullende regeling. In dat geval bedraagt het maximum pensioengevend salaris tenminste het maximum WIA-uitkeringsloon (2017: € 53.706 en 2018: € 54.617) en ten hoogste € 103.317 (2018: € 105.075).

Voor de vrijwillig aangesloten ondernemingen is het pensioengevend salaris per 1 januari 2017 standaard gemaximeerd op het maximum WIA-uitkeringsloon (2017: € 53.706 en 2018: € 54.617). De vrijwillig aangesloten werkgever kan kiezen voor een hoger maximum pensioengevend salaris met een absoluut maximum van € 103.317 (2018: € 105.075).

Franchise

De standaard-franchise bedraagt € 17.158. Een werkgever heeft de keuze om de franchise te verlagen tot een bedrag gelijk of hoger dan de minimaal fiscaal toegestane franchise, geldend bij de fiscaal maximale opbouw per dienstjaar (2018: 1,738%) en een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar.

Pensioengrondslag

De pensioengrondslag is gelijk aan het (gemaximeerde) pensioengevend salaris verminderd met de (gekozen) franchise. Voor deelnemers die vallen onder de verplichtstelling Herwinning Grondstoffen en vóór 1 januari 2010 deelnemer zijn geworden bedraagt de pensioengrondslag tenminste € 6.000.

Oudedagspensioen en pensioenrichtleeftijd

Het oudedagspensioen is voor elk meetellend dienstjaar tussen 1 januari 2013 en de pensioendatum standaard gelijk aan 1,50% (vanaf 1 januari 2016) van de voor dat jaar vastgestelde pensioengrondslag (middelloon) met een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. Het bestuur heeft in 2017 besloten om de pensioenrichtleeftijd te handhaven op 67 jaar. De werkgever heeft de mogelijkheid om het opbouwpercentage in stapjes van 0,001% te verhogen tot het fiscaal maximaal toegestane opbouwpercentage of, onder voorwaarden, te verlagen.

Partner- en wezenpensioen

Het op te bouwen partnerpensioen bedraagt 70% van het in dat jaar op te bouwen ouderdompensioen. Het over toekomstige diensttijd op te bouwen partnerpensioen wordt door SPNG op risicobasis bijverzekerd. Het op te bouwen wezenpensioen in een jaar bedraagt 14% van het in dat jaar op te bouwen ouderdompensioen. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot de 21-jarige leeftijd (studerende kinderen 27 jaar) en wordt verdubbeld bij volle wezen.

Als overgangsregeling wordt ter dekking van het niet opgebouwde partner- en wezenpensioen over de jaren 2001 – 2012 voor de bedrijfstak Groothandel (2010 – 2012 voor bedrijfstak Herwinning Grondstoffen) een extra partner- en wezenpensioen op risicobasis verzekerd van in totaal 50%, respectievelijk 14% van het opgebouwde ouderdompensioen in deze periode.

Tijdelijk partnerpensioen

Een werkgever kan ervoor kiezen om een tijdelijk partnerpensioen voor de deelnemers te verzekeren. De hoogte van het tijdelijk partnerpensioen is een percentage van de per 1 januari van enig jaar vastgestelde jaarlijkse nabestaandenuitkering Anw (bruto bedrag inclusief vakantiegeld) die door de Sociale Verzekeringsbank aan een nabestaande partner (zonder kind) wordt uitgekeerd. Het door de werkgever te kiezen percentage bedraagt minimaal 40% in stappen van 5% te verhogen tot maximaal 100%.

Financiering van de pensioenen

De vrijwillig aangesloten ondernemingen betalen vanaf 1 januari 2016 een volledig actuariële premie. Voor het verplichtgestelde deel van SPNG geldt tot het niveau van de pensioengrondslag voor de basisregeling een leeftijdsafhankelijke doorsneepremie uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag. Voor 2017 bedraagt de doorsneepremie 25,2% van de pensioengrondslag (2018: 25,2%). Pensioenopbouw in de aanvullende regeling vindt ook voor verplicht aangesloten ondernemingen plaats op basis van actuariële premie. Vanaf 1 januari 2016 worden er maandelijks (achteraf) premienota's verstuurd naar de aangesloten ondernemingen.

Eigen bijdrage deelnemer

Voor de deelnemers die in dienst zijn bij een aangesloten werkgever die werkzaam is in de bedrijfstak Herwinning Grondstoffen geldt een maximale deelnemersbijdrage van jaarlijks 8% van zijn/haar pensioengrondslag, met dien verstande dat de eigen deelnemersbijdrage niet geheven wordt over het deel van zijn/haar pensioengrondslag tot € 7.000.

Voor deelnemers die in dienst zijn van een vrijwillig aangesloten werkgever (bedrijfstak Groothandel) geldt geen maximum eigen bijdrage.

Premiebeleid

Om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen voldoen, dient het pensioenfonds een zogenaamde kostendekkende premie aan werkgevers en deelnemers in rekening te brengen. Deze kostendekkende premie moet worden gebaseerd op de markttrente. De kostendekkende premie bestaat uit drie onderdelen

- De premie om de pensioenaanspraken in te kopen en de risico's van overlijden en premievrijstelling te dekken.
- Een opslag op de premie om de uitvoeringskosten te financieren.
- Een opslag voor de solvabiliteit van het fonds, zodat de buffers op het vereiste niveau kunnen blijven.

SPNG maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de premie te dempen. In de Abtn is opgenomen dat de gedempte premie wordt gebaseerd op een gewogen gemiddelde van de marktrente in de tien jaren gelegen voor het lopende kalenderjaar waarin de premie voor het volgende kalenderjaar wordt vastgesteld. De gemiddelde rente bedraagt in 2017 2,97% (2018: 2,65%).

Voor de feitelijke premie die SPNG in rekening brengt, wordt uitgegaan van de 12-maandsgemiddelde marktrente (zoals vastgesteld door DNB) over de periode oktober – september van het voorgaande jaar. De wet vereist dat de feitelijke premie minimaal gelijk is aan de gedempte kostendekkende premie. De feitelijke premie 2017 voldoet aan deze wettelijke eis.

Overzicht van de opbouw van de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de zuivere kostendekkende premie van SPNG in 2017:

	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw			
– opbouw	22.196	14.680	14.680
– risicopremies	1.881	1.568	1.568
Kostenopslag	1.203	1.203	1.203
Solvabiliteitsopslag	3.515	2.372	2.372
Marge ten gunste van eigen vermogen	0	0	3.749
Totaal	28.795	19.823	23.572

De solvabiliteitsopslag is gebaseerd op de hoogte van het vereist eigen vermogen op 1 januari 2017 en bedraagt 2.372. Voor de rente is uitgegaan van de DNB-rentetermijnstructuur per 31 december 2016. De premiedekkingsgraad per 1 januari 2017 bedraagt 92,9% (2016: 104,8%).

Voor 2017 is de feitelijke premie gelijk gehouden aan die van 2016.

Toeslagbeleid en toeslagverlening

Bij het toekennen van toeslagen op de gefinancierde pensioenen wordt onderscheid gemaakt tussen de toe te kennen toeslagen op de tot en met 31 december 2012 opgebouwde pensioenen (verzekerd deel) en de vanaf 1 januari 2013 opgebouwde pensioenen (eigen beheer).

Tot 31 december 2012 opgebouwde en verzekerde pensioenen

Op de per 31 december 2012 verzekerde pensioenen kan een toeslag worden verleend indien de door de verzekeraars beschikbaar gestelde overrente naar het oordeel van het bestuur dit toelaat. Eventuele toeslagen met betrekking tot de tot en met 31 december 2012 opgebouwde pensioenaanspraken worden ingekocht naar de in pensioenregeling 2013 onderscheiden verzekeringsvormen.

Hoewel het bestuur op basis van de voorwaardelijke toeslagregelingen jaarlijks een volledige toeslag zou willen toekennen, moet vastgesteld worden dat dit met name door de hoge rekenrente van 4% van het verzekeringstarief ten opzichte van de marktrente, niet realistisch is.

Het bestuur zal geen of een lagere toeslag over de pensioenen in het verzekerd deel toekennen in het geval de toekenning van de toeslag resulteert in een situatie dat de beleidsdekkingsgraad van SPNG als geheel onder een gewogen gemiddelde ondergrens komt. De gewogen gemiddelde ondergrens wordt bepaald door voor eigen beheer de 110%-grens te hanteren en voor het verzekerd deel de minimaal vereiste dekkingsgraad. Met deze ondergrens wordt voorkomen dat SPNG te snel tot toeslagverlening overgaat. DNB heeft in dit kader aan SPNG ontheffing verleend van artikel PW137, tweede lid onderdeel a (toeslagdrempel).

In de bestuursvergadering eind 2017 heeft het bestuur besloten de pensioenen in het verzekerd deel per 1 januari 2018 niet te verhogen (verhoging per 1 januari 2018: 0,00%).

Vanaf 1 januari 2013 in eigen beheer opgebouwde pensioenen

Toeslagverlening voor zowel actieven als inactieven vindt plaats op basis van de stijging van de prijsindexcijfers. Het bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenaanspraken en -rechten kunnen worden verhoogd. Dit is afhankelijk van de financiële positie van het eigen beheer deel van SPNG. De voorwaardelijke verhoging (toeslag) wordt betaald uit extra rendement op de beleggingen. De pensioenpremie bevat geen opslag voor toeslagverlening (behalve als de werkgever voor onvoorwaardelijke toeslagverlening heeft gekozen).

SPNG heeft de ambitie om de pensioenaanspraken en -rechten van actieve en inactieve deelnemers en pensioengerechtigden elk jaar te verhogen met 75% van de stijging van de consumentenprezen zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) die meet. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 7 december 2016 conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de Abtn en de regels van toekomstbestendig indexeren besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2017 en 1 januari 2018 niet te verhogen.

Onvoorwaardelijke toeslagverlening

De werkgever heeft de mogelijkheid om de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers onvoorwaardelijk te indexeren op basis van de stijging van de loonindex. Een en ander wordt gefinancierd met jaarlijkse koopsommen, die voor rekening komen van de werkgever.

Voor werkgevers die hiervoor gekozen hebben, bedraagt de onvoorwaardelijke toeslag per 1 januari 2018 1,38% (2017: 1,78%).

Communicatie

De AFM heeft een richtlijn opgesteld waarin de verwachting wordt uitgesproken dat pensioeninformatie beter aansluit op het doel: de deelnemer in staat stellen om een goede financiële planning voor zijn oude dag te maken. Alle informatie die pensioenuitvoerders geven moet aansluiten op de behoeften van deelnemers en correct, duidelijk en evenwichtig zijn. Daarnaast voorziet de wet Pensioencommunicatie in bepalingen die gericht zijn op het beter inzichtelijk maken van persoonlijke risico's, het makkelijker vergelijken van pensioenregelingen, het inzichtelijker maken van de keuzemogelijkheden en het bieden van handelingsperspectief. Het bestuur van SPNG conformeert zich hieraan.

De Wet Pensioencommunicatie wijst aan de werkgever een centrale rol toe waar het gaat om voorlichting over pensioen aan werknemers. Voor de aangesloten werkgevers is het dus belangrijk om goed op de hoogte te zijn van de inhoud van de pensioenregeling en de ontwikkelingen binnen SPNG. Voor de deelnemers is het van belang dat zij zich ervan bewust zijn dat de pensioenregeling van SPNG een waardevolle arbeidsvoorwaarde voor hen is.

Communicatiebeleidsplan 2016-2018

In het communicatiebeleidsplan is beschreven hoe SPNG zijn informatie voert richting werkgevers, deelnemers en gewezen deelnemers. Kernpunten van het beleid gaan over de beperking tot de wettelijk vereiste communicatie met als centraal thema

“hoe staat uw pensioen ervoor”, extra informatie over pensioen naar (bijna) pensioengerechtigden (63+), intensiveren van digitale communicatie met deelnemers via het deelnemersportaal en doorverwijzing naar ‘mijnpensioenoverzicht.nl’ en bedrijfsbezoeken aan werkgevers. Het communicatiebeleidsplan is van een positief advies voorzien door het verantwoordingsorgaan en zal in 2018 geactualiseerd worden.

Pensioen 1-2-3

Pensioen 1-2-3 is een digitaal communicatiemiddel dat iedere pensioenuitvoerder op grond van de Wet pensioencommunicatie vanaf 1 juli 2016 moet gebruiken. De bedoeling van de wetgever is dat inzichtelijk wordt gemaakt:

- Wat de pensioenregeling wel en niet biedt;
- Hoe het pensioen is opgebouwd;
- Welke keuzes de deelnemer heeft en hoe zeker het pensioen is;
- Wanneer de deelnemer in actie moet komen;
- Welke kosten de pensioenuitvoerder maakt.

De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. Deze laag vervangt de voormalige startbrief. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 van SPNG is sinds 30 juni 2016 op de website te vinden evenals de Pensioenvergelijker. Dat is een checklist die de deelnemer helpt om twee regelingen met elkaar te vergelijken.

Mailings en pensioenkrant

Werkgevers en werknemers worden via een jaarlijkse mailing op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen in de pensioenregeling. Omdat jaarlijks de kerncijfers van de pensioenregeling wijzigen (onder andere de grensbedragen) verschaft SPNG eenmaal per jaar een samenvatting van de pensioenregeling met actuele cijfers. De werkgevers ontvangen drie keer per jaar een digitale nieuwsbrief met actuele informatie over pensioenontwikkelingen bij SPNG en in de sector.

Op 27 juli hebben de werkgevers een brief van SPNG ontvangen over de verwachte premie 2018, het standaard opbouwpercentage in 2018 en de handhaving van de pensioenrichtleeftijd bij SPNG op 67 jaar. Op 28 november werden de werkgevers geïnformeerd dat de premie 2018 in overeenstemming met de eerder geuite verwachting gehandhaafd blijft op het niveau van 2016 (en 2017) en het standaard opbouwpercentage op 1,5%. Ook de standaard-franchise voor de jaren 2018 tot en met 2021 blijft gehandhaafd op € 17.158.

SPNG geeft ten behoeve van actieve deelnemers en gepensioneerden eenmaal per jaar een pensioenkrant uit met aandacht voor zowel nieuwsberichten als algemene onderwerpen. Doel van deze krant is het pensioenbewustzijn bij de deelnemers te verhogen. Deze krant is begin december 2017 verstuurd met bijgevoegd een antwoordkaart om de deelnemer aan te sporen het e-mailadres in het deelnemersportaal achter te laten zodat hij ook digitaal benaderd kan worden. Overigens is besloten om in 2018 de papieren krant te vervangen door een digitale versie met een frequentie van drie maal per jaar.

Website van SPNG

Via de website (www.spng.nl) wordt informatie gegeven over de structuur van SPNG, de pensioenregeling en van belang zijnde ontwikkelingen. Via een downloadmogelijkheid zijn onder andere fondsreglementen, kerncijfers, jaarverslagen, de werkgevers-toolkit en de pensioenschets beschikbaar. De pensioenschets is een handig hulpmiddel waarmee de deelnemer inzicht krijgt in zijn huishoudboekje nu én straks en hoe hij daar zelf invloed op kan hebben. De inhoud van de website wordt regelmatig geactualiseerd en bezoekers kunnen via de website-informatie opvragen bij het bestuurssecretariaat.

Internettoepassing werkgevers

De reguliere gegevensuitwisseling tussen de werkgevers en SPNG vindt grotendeels plaats via een internetportaal. Alle werkgevers met personeel maken gebruik van dit portaal en kunnen de mutaties doorgeven, waardoor de papierstroom aanmerkelijk wordt gereduceerd. Dubbele gegevensinvoer wordt zodoende voorkomen.

Uniform Pensioenoverzicht (UPO)

Het UPO is gezamenlijk door de belangenorganisaties van pensioenfondsen en verzekeraars ontworpen om deelnemers op een eenduidige manier jaarlijks te informeren over hun huidige en toekomstige pensioensituatie. Het UPO geeft de deelnemers inzicht in hun inkomen bij pensionering, bij arbeidsongeschiktheid en het pensioen voor nabestaanden bij overlijden. Het UPO met de stand van 1 januari 2017 is eind maart 2017 aan de deelnemers verstuurd. De werkgevers zijn hierover vooraf geïnformeerd.

Werkgeversbezoeken

In 2017 hebben er 24 werkgeversbezoeken plaatsgevonden bij in totaal 22 werkgevers. Dit betrof met name grotere werkgevers waarvan de uitvoeringsovereenkomst ultimo 2017 verliep. Van de 110 aflopende overeenkomsten zijn er 88 in 2018 geprolongerd. De werkgevers die SPNG verlieten kozen voor een beschikbare premiereregeling elders.

Beleggingen

Doelstelling

Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wenst het bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. Het pensioenfonds belegt vanuit de zogeheten "prudent person" gedachte. Daarbij moeten de beleggingen gericht zijn op de belangen van de pensioen- en aanspraakgerechtigden en voldoen aan kwalitatieve beginselen van veiligheid, kwaliteit en spreiding van risico's. Hoewel het rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een defensief karakter van het beleggingsbeleid en een voorzichtige afweging van risico en rendement voorop.

Binnen SPNG wordt onderscheid gemaakt naar een verzekerd deel (opgebouwde pensioenen tot en met 2012) en eigen beheer (op te bouwen pensioenen vanaf 1 januari 2013). Het beleggingsbeleid van het verzekerde deel en eigen beheer is strikt gescheiden.

Beleggingsbeleid verzekerd deel

SPNG heeft –binnen de randvoorwaarden die het garantiecontract biedt– in overleg met zijn adviseurs een beleggingsmandaat aan de vermogensbeheerders verleend. SPNG heeft geen invloed op de feitelijke beleggingstransacties die beide vermogensbeheerders binnen dat mandaat uitvoeren. Beide vermogens-beheerders (Nationale-Nederlanden en Aegon) hanteren binnen het mandaat een 'actieve' beleggingsstijl. Dit wil zeggen dat zal worden getracht op basis van marktvisie een hoger rendement te behalen dan de gekozen benchmark. Dit alles binnen de nadrukkelijke door SPNG gestelde randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Met een diversificatie van het aantal beleggingscategorieën wordt gepoogd met een gelijk risico een hoger rendement te behalen. Naast staatsobligaties en aandelen wordt onder meer belegd in bedrijfsobligaties, vastgoed, hypotheek en grondstoffen.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid bij de verzekeraars kan tevens binnen de beleggingsfondsen gebruik worden gemaakt van derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, bevinden zich binnen de door de vermogensbeheerders met het bestuur besproken grenzen (limieten). Het gebruik van derivaten is beperkt tot het gedekt kopen van put-opties, het gedekt schrijven van call-opties, het gebruik van swaps en het aan- en verkopen van futures om zodoende de beleggingsrisico's te beperken.

Gedurende 2017 hebben zich geen belangrijke wijzigingen voorgedaan in het beleggingsbeleid voor wat betreft het verzekerd deel.

Beleggingsbeleid: eigen beheer

Voor eigen beheer hanteert het bestuur van SPNG de volgende beleggingsbeginselen:

1. Het beleggingsbeleid wordt afgestemd op de doelstelling en risicohouding van SPNG en de structuur van de pensioenverplichtingen.
2. De strategische asset allocatie –vast te stellen met behulp van een ALM-studie– is de belangrijkste beslissing in het totale beleggingsproces.
3. SPNG gelooft in het voordeel van een lange beleggingshorizon als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid.
4. SPNG vindt diversificatie van de beleggingsportefeuille belangrijk, maar het is geen doel op zich.
5. Het consistent verslaan van de (ontwikkelde) financiële markten over langere periodes is niet mogelijk.
6. SPNG acht integraal risicomanagement van groot belang. Risicofactoren die op balansniveau geen waarde toevoegen worden niet bewust genomen of (deels) afgedekt.
7. Een bewuste benchmarkselectie verbetert het risico-rendementsprofiel van de portefeuille. SPNG gaat in principe uit van breed geaccepteerde benchmarks.
8. SPNG belegt alleen in beleggingsstrategieën of -producten die voldoende transparant en voor het bestuur begrijpelijk en uitlegbaar zijn.
9. Elke beleggingscategorie wordt in portefeuillecontext beoordeeld op de aspecten rendement, risico, kosten en complexiteit.
10. SPNG baseert zijn beleggingsportefeuille waar mogelijk op Environmental, Social and Governance (ESG)-principes.

Het strategisch beleggingsbeleid van SPNG is als volgt vormgegeven:

Weging zakelijke waarden (aandelen)	30%
Weging vastrentende waarden (obligaties)	69%
Weging liquiditeiten	1%

Totaal	100%

Om het renterisico te beperken heeft het bestuur gekozen voor een renteaftdekking (UFR) van 70% van de voorziening pensioenverplichtingen. Daarnaast wordt vanuit strategisch oogpunt het valutarisico binnen de beleggingscategorie Aandelen Wereld voor 100% afgedekt voor de Amerikaanse dollar, het Britse pond, de Japanse Yen en de Zwitserse frank. De overige valuta's worden niet afgedekt. Voor de beleggingscategorieën Global High Yield en Obligaties in Opkomende Markten (in harde valuta) wordt het valutarisico volledig afgedekt binnen de beleggingsinstellingen.

Om concreet invulling te geven aan het strategisch beleggingsbeleid zijn de afspraken omtrent het portefeuillebeheer vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen. Dit vormt de beleggingsopdracht aan de fiduciair beheerder Achmea Investment Management (Achmea IM). Een heldere beschrijving van de gewenste strategie met bijpassend beleggingsmandaat zorgt voor een eenduidige vastlegging van de beleggingsopdracht. De opdracht wordt effectief begrensd door het formuleren van begrenzings aan het beleggingsbeleid in de vorm van restricties. Op die manier sluit het risico in de portefeuille aan bij het risico dat wordt beoogd en kan integere sturing gewaarborgd worden. Het beleggingsplan en de beleggingsrichtlijnen worden jaarlijks door het bestuur vastgesteld.

Terugblik op 2017

Een zeer gunstig macro-economisch klimaat

2017 kenmerkte zich door een zeer sterke economische groei. De wereldeconomie groeide over het jaar met circa 3,5%. Zowel de ontwikkelde landen als de opkomende landen droegen bij aan deze cyclische opleving. Vertrouwensindicatoren stegen verder en staan op historisch hoge niveaus. Tegelijkertijd bleef de inflatie gemiddeld genomen gematigd. Dit gaf de centrale banken de ruimte om het monetaire beleid ruim te houden. Wel zetten de monetaire autoriteiten stappen richting normalisatie van het beleid. Maar per saldo gebeurde dit in een zeer gematigd tempo. De Amerikaanse centrale bank (Fed) verhoogde de beleidsrente drie keer met

25 basispunten. In het vierde kwartaal begon de Fed met het afbouwen van de centrale bankbalans door aflopende obligaties en renteopbrengsten niet meer te herbeleggen. De Europese Centrale Bank (ECB) hield de renteniveaus constant en continueerde het opkoopprogramma. De lage inflatie blijft de belangrijkste reden voor de ECB om een aanhoudend ruim monetair beleid te voeren. De Bank of England (BoE) verhoogde de beleidsrente éénmaal in 2017. De gestegen inflatie in het Verenigd Koninkrijk was de belangrijkste reden hiervoor.

Politiek deert markten niet

De politieke gebeurtenissen gedurende 2017 hadden nauwelijks effect op de financiële markten. Het presidentschap van Trump leidde niet tot de gevreesde negatieve effecten voor de wereldeconomie. Sterker nog, het in december goedgekeurde belastingplan kan voor een positieve impuls voor de Amerikaanse economie en de bedrijfswinsten zorgen. In Europa leidden de verkiezingsuitslagen in Frankrijk, Nederland en Duitsland niet tot grote veranderingen. Het onafhankelijkheidsstreven van Catalonië deed de markten nauwelijks. De Brexit-onderhandelingen verlopen stroef, mede door de interne onrust in het Verenigd Koninkrijk. De vervroegde verkiezingen in het Verenigde Koninkrijk leidden niet tot de gehoopte ruime meerderheid voor May. Ook de geopolitieke strubbelingen tussen de Verenigde Staten en Noord-Korea liepen uiteindelijk met een sisser af.

Gevoerd beleid (eigen beheer)

Het bestuur heeft ervoor gekozen om de beleggingsgerelateerde onderwerpen in de commissie beleggingsbeleid te laten voorbereiden. De commissie is in 2017 vijf keer bijeen geweest. De onderwerpen die gedurende 2017 in de commissie zijn behandeld en vastgesteld door het bestuur zijn de voorbereiding van de implementatie van de EMD LC portefeuille, EMIR, bespreken maand-, kwartaal- en risicorapportages, rente- en valutahedge evaluatie, monitoring en evaluatie van de beleggingsfondsen/managers, diverse asset class studies, herijken van de beleggingsbeginselen en beleggingsplan 2018 en het voorbereiden van de besluitvorming inzake de overstap van het CLOF naar diverse Overlay Fondsen.

In het afgelopen jaar zijn verschillende aanpassingen gedaan ten aanzien van het balans- en risicobeheer:

Impact van EMIR op het CLOF

In aanloop naar de verplichtstelling van central clearing van renteswaps heeft SPNG in 2017 aandacht besteed aan de verdere inrichting van EMIR binnen het CLOF. Zo is het proces van Margin Management ingericht voor de beheersing van het liquiditeits- en onderpandrisico binnen het CLOF. In 2017 zijn alle renteswaps binnen het CLOF omgezet naar geclearde renteswaps. Aangezien een groot gedeelte van het vermogen van het CLOF uit cash bestaat, is het CLOF in staat om de Variation Margin in cash te voldoen.

Onderzoek voor- en nadelen derivaten

Er zijn momenteel ontwikkelingen gaande op het gebied van regelgeving in financiële markten, waardoor sommige pensioenfondsen zich afvragen of renteswaps nog steeds wel aantrekkelijk zijn. Vooral de invoering van EMIR en de daarmee gepaard gaande verplichte "central clearing" van renteswaps, kan het gebruik van deze producten complexer en kostbaarder maken. In 2017 zijn de voor- en nadelen van renteswaps bekeken in het licht van deze ontwikkelingen. Er is hierbij een vergelijking gemaakt met het belangrijkste alternatief voor het reduceren van renterisico; het vergroten van de rentegevoeligheid van de VRW-portefeuille. Daarnaast is er ook aandacht besteed aan het gebruik van andere derivaten.

De belangrijkste thema's en de ontwikkelingen op het gebied van portefeuillebeheer in 2017 waren:

Implementatie ALM en portefeuilleconstructie

SPNG heeft in 2016 een ALM-studie laten uitvoeren gevolgd door een portefeuilleconstructie. Op basis hiervan is een strategisch beleggingsbeleid vastgesteld. SPNG heeft afgelopen jaar (2017) gebruikt om de normportefeuille zo ver als mogelijk te implementeren.

Invulling Obligaties Opkomende Markten local currency (EMD-LC)

SPNG heeft afgelopen jaar besloten om per 1 april 2017 over te gaan tot de opbouw van de categorie EMD LC naar het strategisch gewicht van 4,5%. De allocatie is ingevuld middels een gelijke verdeling tussen de managers Stone Harbor en Investec. De concrete invulling is afgelopen jaar vastgelegd in het beleggingsplan en de beleggingsrichtlijnen 2017.

Rebalancing

In 2017 is ieder kwartaal conform mandaat een rebalancing uitgevoerd.

Evaluatie beleggingsbeleid

Op jaarbasis worden diverse onderdelen van het beleggingsbeleid geëvalueerd. In 2017 heeft SPNG onder andere de renteafdekking, de vermogensbeheerders en beleggingscategorieën geëvalueerd.

Monitoring en selectieproces

Afgelopen jaar is door SPNG stilgestaan bij het selectie- en monitoringsproces van externe managers. SPNG bepaalt de doelstelling en randvoorwaarden waarbinnen de selectie plaatsvindt en neemt de beslissingen. De afdeling Externe Managers van de fiduciair beheerder adviseert SPNG over de invulling van de opdracht en monitort de managers en portefeuille na aanstelling. Het monitoringsproces is bedoeld om de kwaliteit van de manager en de portefeuille te bewaken na de selectie. De criteria (pijlers) en de communicatie door de fiduciair beheerder daaromtrent via jaarevaluaties en kwartaalverslagen zijn besproken.

Resultaat

Totaal

Er kan worden geconcludeerd dat 2017 een volatiel beleggingsjaar is geweest met een totaalrendement van 3,23% (2016: 5,88%).

Verzekerd deel

Met het deel van de beleggingsportefeuille bij Nationale-Nederlanden (ING) werd met een rendement van 2,67% (na kosten) een out-performance behaald van 0,34% ten opzichte van de overeengekomen benchmark. Bij Aegon werd met een rendement van 4,76% (na kosten) een out-performance van 1,53% behaald ten opzichte van de overeengekomen benchmark. Het procentuele rendement is berekend ten opzichte van de gemiddelde marktwaarde van de beleggingsdepots.

Eigen beheer

Met het deel van de beleggingsportefeuille eigen beheer werd een rendement behaald van bruto (voor kosten) 2,38% en netto (na kosten) 1,70%. Per saldo een netto onder-performance van 0,48% ten opzichte van de benchmark. Het getoonde rendement is inclusief de resultaten op de rentehedge (-/-11,72%) en de valutahedge (2,03%). Exclusief deze resultaten was sprake van een bruto resultaat van 4,77%. Het negatieve resultaat op de rentehedge werd veroorzaakt door de gestegen marktrente. Het positieve resultaat op de valutahedge werd veroorzaakt door een versterking van de euro ten opzichte van de afgedekte valuta's (Amerikaanse dollar, Britse pond, Japanse yen en Zwitserse frank).

Samenstelling beleggingsportefeuille

Bij de beleggingsportefeuilles wordt onderscheid gemaakt naar de volgende deelportefeuilles:

- Nationale-Nederlanden (ING): verzekerde pensioenen bij NN opgebouwd tot en met 2012.
- Aegon: verzekerde pensioenen bij Aegon opgebouwd tot en met 2012.
- Achmea IM: eigen beheer pensioen opgebouwd vanaf 1 januari 2013.

De in deze paragraaf omschreven beleggingsportefeuilles bij de verzekeraars zijn exclusief de leningen in verband met inbreng reserve en voorschotleningen. Deze leningen belopen eind 2017 in totaal € 40,1 miljoen (2016: € 44,0 miljoen). De nominale waarde van de annuïtair in te brengen reserve is € 29,3 miljoen.

Performance Nationale Nederlanden (verzekerd deel)

Beleggingscategorie	Mandaat strategisch	Weging eind 2017	Markt-waarde	Performance portefeuille	Performance benchmark
Vastrentende waarden	76,75%	73,03%	€ 249.839	0,79%	0,73%
Aandelen	19,25%	23,00%	€ 78.699	9,75%	8,98%
Onroerend goed	4,00%	3,96%	€ 13.547	5,74%	4,78%
Liquide middelen	0,00%	0,01%	€ 18		
Totaal voor kosten	100,00%	100,00%	€ 342.103	2,76% ¹⁾	2,33%

Performance Aegon (verzekerd deel)

Beleggingscategorie	Mandaat strategisch	Weging/ tactisch eind 2017	Markt-waarde	Performance portefeuille	Performance benchmark
SAF Fixed Income	75,00%	74,30%	€ 177.841	2,89%	1,03%
SAF Equity	25,00%	25,23%	€ 60.389	11,57%	9,96%
Liquide middelen	0,00%	0,47%	€ 1.125		
Totaal voor kosten	100,00%	100,00%	€ 239.355	5,02%	3,23%

1) Dit is het bruto resultaat. Na kosten is het resultaat 2,67% (2016: 4,22%).

Overzicht van de deelbeleggingen van SAF Fixed Income, SAF Equity en liquiditeiten:

Beleggingscategorie	Feitelijke weging	Rendement SAF ¹⁾	Rendement benchmark
- Staatsobligaties	20,90%	-/-0,68%	-/-0,66%
- Credits	19,62%	2,86%	2,41%
- Hypotheken	20,22%	3,13%	-/-1,02%
- Asset Backed Securities	5,91%	4,69%	1,86%
- High Yield	2,21%	5,62%	4,99%
- Emerging Market Debt	4,65%	8,32%	8,21%
- Tactical interest rate overlay	0,79%	7,36%	0,33%
- Aandelen	12,91%	18,30%	16,55%
- Vastgoed	4,45%	0,62%	0,13%
- Grondstoffen	1,45%	5,14%	2,79%
- Hedge Funds	2,25%	3,90%	2,70%
- Private Equity	3,27%	9,99%	8,89%
- Global TAA + Pool	0,90%	15,00%	-/-0,38%
- Liquiditeiten	0,47%	0,00%	0,00%
Totaal	100,00%	5,02% ¹⁾	3,23%

De totale benchmark is (gewogen) samengesteld uit de benchmarks van de onderliggende beleggingsfondsen.

1) Dit betreft het rendement voor kosten, na kosten is het rendement (totaal) 4,76% (2016: 6,00%).

Performance Achmea IM (eigen beheer deel)

De samenstelling van de eigen beheer beleggingsportefeuille is weergegeven in onderstaande tabel:

Beleggingscategorie	Mandaat strategisch	Weging eind 2017	Markt-waarde	Performance portefeuille	Performance benchmark
Vastrentende waarden					
- Investment Grade	54,00%	54,09%	35.511	0,55%	0,28%
- High Yield	7,50%	7,08%	8.710	5,18%	5,38%
- Opkomende markten	7,50%	7,36%	9.050	1,93%	3,07%
Aandelen					
- Wereld	25,00%	25,09%	30.846	7,92%	7,51%
- Opkomende markten	5,00%	5,19%	6.378	20,49%	20,59%
Liquiditeiten	1,00%	1,19%	1.461	-/-0,36%	-/-0,35%
Totaal voor kosten	100,00%	100,00%	91.956	4,77%	4,48%
Liability Overlay Fund (CLOF)			30.992	-/-11,72%	-/-11,72%
Totaal assets inclusief CLOF			122.948	0,36%	0,15%
Bijdrage valuta overlay			272	2,03%	
Totaal ¹⁾			123.220	2,38%	

Toelichting op resultaat 2017 (eigen beheer)

Afdekking renterisico

Het renterisico is één van de grootste en belangrijkste risico's op de balans van een pensioenfonds. Het pensioenfonds beheert dit risico door te beleggen in Staatsobligaties euro, Niet-staatsobligaties euro en het Collectief Liability Overlay Fonds (CLOF). Het pensioenfonds dekt 70% van het renterisico op basis van de (UFR) rekenrente af. In 2017 is dit beleid niet aangepast.

In 2017 bewoog de 30-jaars swaprente tussen de 1,25% tot 1,65%. Begin juli bereikte de 30-jaars swaprente met ongeveer 1,65% het hoogste niveau in 2017. Uiteindelijk liet de swaprente over het hele jaar een beperkte stijging van 0,26% zien van 1,24% naar 1,50%. De stijging van de swaprente droeg in 2017 positief bij aan de dekkingsgraad, omdat het renterisico voor ongeveer 30% niet werd afgedekt.

Afdekking valutarisico

SPNG belegt in verschillende beleggingen die in buitenlandse valuta's genoteerd zijn. Hierdoor loopt het pensioenfonds valutarisico. Dit is het risico dat de buitenlandse valuta dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. Belangrijke buitenlandse valuta's waarin belegd wordt, zijn de: Amerikaanse dollar, Japanse yen, Britse pond en Zwitserse franc. Het valutarisico van deze

1) Dit betreft het resultaat voor kosten. Na kosten bedraagt het rendement 1,70% (2016: 11,83%).

valuta's wordt binnen de categorie Aandelen Wereld voor 100% afgedekt naar de euro. Andere valuta's worden niet afgedekt. Voor de beleggingscategorieën Global High Yield en Obligaties in Opkomende Markten (in harde valuta) wordt het valutarisico volledig afgedekt naar de euro binnen de beleggingsinstellingen.

Per saldo droeg de valuta afdekking positief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2017. De meeste valuta daalden namelijk in waarde ten opzichte van de euro. De daling van het Britse pond bleef het meest beperkt met ongeveer 4%, terwijl de Amerikaanse dollar met 13% het meest daalde. De ontwikkeling van de Amerikaanse dollar bepaalde vooral het resultaat van de valuta-afdekking, omdat dit ook de grootste valutapositie is.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

SPNG heeft het vermogensbeheer van het eigen beheer deel uitbesteed aan Achmea Investment Management B.V. (Achmea IM). Achmea IM geeft als fiduciair manager in opdracht van SPNG op onderstaande wijze invulling aan verantwoord beleggen.

De vastrentende waarden portefeuille van SPNG wordt voor een aanzienlijk deel belegd in beleggingsinstellingen beheerd door Achmea IM. Binnen deze beleggingsinstellingen wordt door Achmea IM een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid gevoerd. Als uitgangspunt voor het beleid worden de principes van de Global Compact van de Verenigde Naties gehanteerd. Deze tien principes zijn gerelateerd aan de thema's mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie en vinden hun oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen zoals de Universele Verklaring inzake de Rechten van de Mens en de conventies van de International Labour Organisation. Daarnaast legt Achmea IM extra aandacht op een vijftal thema's te weten: mensenrechten, arbeidsnormen, natuur & milieu, gezondheid en klimaatverandering.

Het verantwoord beleggen beleid voor de beleggingsfondsen van Achmea IM bestaat uit het aangaan van de dialoog (engagement) met ondernemingen, het uitoefenen van invloed via stemrechten, het integreren van duurzaamheidsinformatie (ESG-informatie) in het beleggingsproces (ESG-integratie) en het uitsluiten van ondernemingen en landen. Ook belegt Achmea IM in green bonds, waarmee projecten rond klimaatverandering of -adaptatie worden gefinancierd. Het MVB-beleid is toegepast op de intern beheerde institutionele beleggingsfondsen die zijn ingericht met discretionaire mandaten. Het zijn de volgende:

- Achmea IM Wereldwijd High Yield Fonds
- Achmea IM Euro Investment Grade Credits Fonds
- Achmea IM EMU Staatsobligaties Fonds
- Achmea IM Geldmarkt Fonds

Engagement, het aangaan van dialoog met ondernemingen

Achmea IM voert een engagementbeleid dat zowel gericht is op dialoog met schenders van Global Compact principes (normatieve dialoog) als ook dialoog met ondernemingen over sociale- of milieu standaarden in de sector (thematische dialoog). Hierbij verschillen de doelen. Het doel van normatieve dialoog is om schendingen van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen of corruptie op te heffen en ondernemingsbeleid te wijzigen. Het doel van thematisch engagement is om ondernemingen aan te sporen tot beter gedrag en om aandeelhouderswaarde te creëren. In 2017 is daarom op meerdere sociale, ecologische of governance thema's de dialoog gevoerd met circa 125 ondernemingen. Vier nieuwe thema's die in 2017 zijn gestart zijn watterisico's in de energiesector, energie-efficiency van consumentenelektronica, sociale risico's van suiker en cultuur en toezicht bij banken. Ook is dialoog gevoerd met ondernemingen die principes van het Global Compact schenden. In totaal zijn in 2017 op 10 verschillende thema's met 75 ondernemingsentiteiten dialogen gevoerd. Daarnaast is met 50 ondernemingsentiteiten die internationaal breed gedragen principes hebben geschonden de normatieve dialoog gevoerd over deze schendingen.

Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Achmea IM stemt de aandeelhoudersrechten voor de aandelenfondsen actief volgens het eigen stembeleid. Binnen dit stembeleid is extra oog voor ecologische, sociale en governance kwesties. Achmea IM ontvangt analyses van externe stembureaus die zijn aangepast aan het Achmea IM stembeleid. Op die manier maakt Achmea IM altijd zelf een eigen afweging voor het inleggen van de stem.

Achmea IM stemde voor de Wereldwijde Aandelenpool in 2017 op 500 vergaderingen. In totaal had dit betrekking op 7.356 agendapunten. In 2017 werd in circa 22,5% van alle agendapunten tegen het management gestemd. Veruit het grootste deel van de tegenstemmen betrof benoeming van bestuurders (53%), gevolgd door remuneratievoorstellen (31%). Andere zaken waarbij stemmen tegen het management zijn uitgebracht, betreffen onder meer agendapunten rond klimaatverandering, gezondheid en veiligheid van medewerkers en transparantie van lobbyactiviteiten.

Integratie van duurzaamheidsinformatie in het beleggingsproces (ESG-integratie)

Achmea IM is sinds 2007 een ondertekenaar van de Principles for Responsible Investing (PRI), waarmee zij aangeven ESG-integratie in de beleggingsprocessen toe te passen en zich in te zetten voor promotie ervan. Uit de jaarlijkse beoordeling van PRI bleek dat goed gescoord werd op de voor Achmea IM relevante modules. Achmea IM behaalde de hoogst mogelijke score van A+ voor de wijze waarop verantwoord beleggen in de organisatie is belegd en verankerd en behaalde A scores voor de interne MVB-activiteiten als ook voor de wijze waarop de MVB-activiteiten van de externe managers zijn geborgd en beoordeeld.

Voor de intern beheerde beleggingsfondsen integreert Achmea IM Ecologische, Sociale en Goed bestuur factoren (ESG factoren) in het beleggingsproces. Dit doet men voor de aandelen, bedrijfsobligaties en staatsobligaties beleggingen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG gegeven van MSCI ESG. In 2017 zijn met name binnen het staatsobligatieteam additionele analyses gedaan rond ESG-karakteristieken van landen. Dit heeft geleid tot een ESG-verdiepingsslag binnen het beleggingsproces van staatsobligaties. Voor de aandelen en bedrijfsobligatieprocessen zijn geen substantiële nieuwe inzichten of wijzigingen doorgevoerd.

Uitsluiten van controversiële wapens

Onder controversiële wapens verstaat Achmea IM wapens die bij gebruik (1) onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken, (2) geen onderscheid maken tussen burgers en militaire doelen en (3) ook na afloop van het conflict slachtoffers maken en de maatschappij ontwrichten. In de praktijk gaat het om bedrijven die nucleaire- biologische- of chemische wapens, anti-persoonsmijnen of clusterbommen produceren. Ultimo 2017 zijn 53 ondernemingsentiteiten geïdentificeerd als producenten van controversiële wapens, waardoor zij uit de verschillende beleggingsuniversums van de beleggingspools zijn verwijderd. Dit uitsluitingsbeleid is toepasbaar op de vastrentende waarden fondsen zoals hierboven weergegeven. Op de overige beleggingsfondsen is het eigen beleid niet toepasbaar vanwege de aard van de beleggingscategorie of omdat het een fund-of-fund structuur betreft waarbij de uitvoerder een eigen beleid toepast.

Uitsluiten van ondernemingen die internationale normen schenden

Achmea IM sluit ondernemingen uit die op structurele wijze internationale normen op het vlak van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of corruptie schenden. Deze normen zijn breed geaccepteerd en verankerd in het VN Global Compact. Indien een schending van structurele aard is en dialoog (engagement) met de onderneming niet tot de gewenste verbeteringen leidt, kan Achmea IM overgaan tot het uitsluiten van de onderneming. In dat geval zullen eventueel aanwezige belangen in de onderneming worden verkocht. Dit uitsluitingsbeleid is van toepassing op dezelfde lijst van beleggingsfondsen als hierboven. Ultimo 2017 zijn 14 ondernemingen uitgesloten van de verschillende beleggingsuniversums op basis van structurele schendingen van internationale normen.

Uitsluiten van landen

In het Vastrentende Waarden Fonds en het EMU Staatsobligaties Fonds wordt belegd in staatsobligaties. Een aantal landen is op voorhand uitgesloten van beleggingen. Het betreft landen waartegen de Europese Unie en/of de Verenigde Naties sancties heeft

afgekondigd. Deze sanctiemaatregelen zijn opgelegd naar aanleiding van schendingen van het internationale recht of mensenrechten. De lijst bevat ultimo 2017 elf landen.

Reikwijdte MVB Beleid

Onderstaand overzicht geeft aan welke MVB-instrumenten van toepassing zijn geweest in 2017 op de Achmea IM beleggingsfondsen.

Beleggingsfonds	Stemmen	Dialogoog	ESG-integratie	Uitsluiten Controversiële wapens	Uitsluiten Schenders Global Compact	Uitsluiten Landen
Achmea IM Wereldwijd High Yield Fonds	N/A	–	✓	✓	✓	N/A
Achmea IM Euro Investment Grade Credits Fonds	N/A	–	✓	✓	✓	N/A
Achmea IM EMU Staatsobligaties Fonds	N/A	N/A	✓	N/A	N/A	✓
Achmea IM Geldmarkt Fonds	N/A	N/A	N/A	✓	✓	N/A

Overige beleggingen van SPNG

Naast de Achmea fondsen belegt SPNG in aandelen via het BlackRock MSCI World Index Fund B. Dit is een zogenaamd passief beleggingsfonds dat de MSCI Index volgt. De reden dat SPNG in dit fonds belegt is erin gelegen dat hiermee tegen lage kosten zeer breed gespreid belegd kan worden. BlackRock past een ondernemingsbreed MVB-beleid toe dat minder strikt is dan het Achmea MVB. Binnen het MVB-beleid stelt BlackRock dat het de MVB-instrumenten van stemmen en dialoog (engagement) toepast. Uit het jaarverslag van BlackRock volgt dat het voeren van een dialoog nadrukkelijk bestaat uit governance gerelateerde zaken zoals benoeming van een bestuurder en fusies en overnames. Milieu en sociale problematiek spelen een veel mindere rol in de dialoog.

Ten aanzien van Emerging Markets Debt belegt SPNG in het Pictet Hard Currency EMD beleggingsfonds van Pictet Asset Management, het Investec EMD (local currency) beleggingsfonds en het Stone Harbor EMD (local currency) beleggingsfonds. Naast de wettelijke eisen die door de Amerikaanse en Europese overheden worden gesteld, hanteren Pictet, Investec en Stone Harbor geen specifiek landen uitsluitingsbeleid.

Vooruitblik 2018

Economie en monetair beleid: verdere stappen richting normalisatie

De vooruitzichten voor de wereldeconomie blijven gunstig. Vertrouwenscijfers, voor zowel consumenten als producenten, staan op recordniveaus en duiden op aanhoudende groei. In de Verenigde Staten kan het goedgekeurde belastingplan leiden tot een groei-impuls voor de economie. De inflatie blijft voorlopig laag, maar beweegt uiteindelijk richting de doelstelling van de centrale banken. Centrale banken zullen de komende jaren in een gematigd tempo het monetaire beleid normaliseren. De Fed zal doorgaan met het verhogen van de beleidsrente en het terugbrengen van de omvang van de balans. De ECB verkleint de omvang van het opkoopprogramma in 2018 naar € 30 miljard per maand. Vooralsnog is er geen definitieve einddatum voor dit programma. Als het economische herstel doorzet, zal de ECB het programma naar verwachting eind 2018 beëindigen.

Financiële markten en risico's

De verwachte middellange termijnrendementen voor de meeste beleggingscategorieën zijn laag. De laagrisico beleggingen leveren naar verwachting een zeer laag of zelfs negatief rendement op. Maar ook voor de risicovollere beleggingscategorieën zijn de verwachte rendementen laag. Vooral Global High Yield is onaantrekkelijk geworden. Op dit moment hebben beleggingen uit de opkomende landen de voorkeur, zowel bij aandelen als bij obligaties (EMD LC). Door de relatief hoge waarderingen zijn de meeste categorieën wel kwetsbaarder geworden voor tegenvallers. Tegenvallende macro-ontwikkelingen, een sterker dan verwachte verkrapping van het monetaire beleid of een escalatie van politieke spanningen kunnen leiden tot een stijging van de volatiliteit. Op politiek vlak zijn er nog wel wat onzekerheden, zoals het verloop van de Brexit-onderhandelingen en de Italiaanse verkiezingen in het voorjaar.

Actuariële analyse resultaat

Analyse van het resultaat

Het totale resultaat van € 7.139 (2016: € -3.008) wordt gesplitst in een resultaat ten bate of laste van het vermogen voor risico fonds (eigen beheer) en een resultaat ten bate of lasten van het eigen vermogen garantiecontract (verzekerd deel). Dit leidt tot de volgende splitsing van het resultaat van 2017.

	Eigen beheer	Verzekerd deel	Totaal 2017	Totaal 2016
Beleggingsopbrengsten	4.280	6.569	10.849	-725
Premie	-1.708	-22	-1.730	953
Waardeoverdrachten	29	-231	-202	-318
Kosten	0	-45	-45	-52
Uitkeringen	101	22	123	154
Sterfte	-120	0	-120	46
Arbeidsongeschiktheid	-117	0	-117	-94
Mutaties	-7	0	-7	4
Toeslagverlening	0	0	0	-5
Overige mutaties TV	0	-618	-618	-4.547
Andere oorzaken	-1	-993	-994	1.576
Totaal	2.457	4.682	7.139	-3.008

Eigen beheer

Het positieve resultaat in het eigen beheer deel wordt met name veroorzaakt door de beleggingsopbrengsten. Het beleggingsresultaat is positief omdat het directe en indirecte rendement op de beleggingen hoger was dan de benodigde interesttoevoeging aan de technische voorzieningen en de wijziging van de technische voorziening die volgt uit de wijziging van de rentetermijnstructuur.

Verzekerd deel

Het positieve resultaat in het verzekerd deel wordt met name veroorzaakt door de beleggingsopbrengsten. De positieve beleggingsopbrengsten zijn veroorzaakt door de uitgekeerde overrente uit de garantiecontracten bij Aegon.

Voor een nadere onderbouwing van de analyse wordt verwezen naar het actuarieel rapport 2017.

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2016	5.449	20.244	5.518	31.211
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	1.200	3	0	1.203
Ontslag met premievrije aanspraak	-1.101	1.101	0	0
Waardeoverdracht	0	-33	0	-33
Ingang pensioen	-29	-412	224	-217
Overlijden	-12	-61	-250	-323
Afkoop	0	-268	-291	-559
Andere oorzaken	127	-203	535	459
Mutaties per saldo	185	127	218	530
Stand per 31 december 2017	5.634	20.371	5.736	31.741

Specificatie pensioengerechtigden

	2017	2016
Ouderdomspensioen	4.370	4.201
Partnerpensioen	1.287	1.242
Wezenpensioen	79	75
Totaal	5.736	5.518

Onder de actieve deelnemers zijn 234 deelnemers opgenomen met (gedeeltelijke) premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid.

Uitvoeringskosten

	2017 ¹⁾	2016 ¹⁾
Pensioenbeheer (pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer)	€ 143	€ 155
Vermogensbeheer:		
– Beheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,243%	0,223%
– Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,042%	0,046%
Kosten van het pensioenbeheer bestaan uit:		
– Bestuurs- en administratiekosten	€ 1.314	€ 1.430
– Advieskosten	€ 214	€ 173
– Toezichtkosten	€ 94	€ 98
Totaal	€ 1.622	€ 1.701

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. De in de jaarrekening verantwoorde pensioenuitvoeringskosten 2017 zijn € 49 hoger dan hierboven gepresenteerd. Het verschil wordt verklaard door € 12 beleggingskosten en € 37 vrijval excasso eigen beheer die in de berekening van de kosten per deelnemer niet zijn meegenomen.

Kosten pensioenbeheer

De pensioenuitvoeringskosten zijn in 2017 in totaal met € 79 gedaald en per deelnemer gedaald ten opzichte van 2016. De daling van de kosten per deelnemer wordt mede veroorzaakt doordat het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden in 2017 gestegen is van 10.967 naar 11.370. Ten opzichte van voorgaand jaar daalden de administratiekosten (ca € 153) en stegen de bestuurs- en secretariaatskosten (ca € 43) en de advies- en toezichtkosten (ca € 41). Verder daalden de overige kosten (€ 6) en stegen de vrijvallende opslagen excassokosten (€ 19). De hogere administratiekosten in 2016 werden veroorzaakt door de éénmalige kosten in verband met overgang naar het configuratiemodel, de aanpassingen in het kader van het nFTK en de afronding van diverse projecten om de administratie met betrekking tot het verleden op te schonen. De hogere bestuurs- en advieskosten in 2017 kunnen vooral toegeschreven worden aan een toename van de commissie- en bestuursvergaderingen als gevolg van het uitwerken van de strategie van het fonds en het aanscherpen van het handhavingsbeleid en de risicomanagementprocessen.

Het bestuur constateert met tevredenheid dat de uitvoeringskosten (zowel in totaal als per deelnemer) in 2017 zijn gedaald. De kosten worden in relatie tot pensioenfonds van soortgelijke omvang en gezien de keuzemogelijkheden in de eigen regeling als relatief laag beoordeeld. Voor 2018 verwacht het bestuur dat de kosten zullen stijgen met name vanwege de aanpassing van het contract met AZL per 1 januari 2018. Het bestuur blijft scherp om de mogelijkheden te onderzoeken om de uitvoeringskosten te verlagen.

1) Bedragen zijn inclusief BTW

Kosten vermogensbeheer ¹⁾

De kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie. Deze kosten bedragen € 1.029.
- De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening. Deze kosten bedragen € 652.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt. Deze bedragen kosten € 293. De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden niet separaat kosten in rekening worden gebracht. Deze uiten zich in het verschil tussen de bied- en laat-spread. Daarnaast is het bij participatie in beleggingsfondsen niet exact te bepalen welke kosten er zijn gemaakt. Daarvoor is een schatting gemaakt van de 'turn-over' in de portefeuille en op basis van gemiddelde transactiekosten in de markt zijn vervolgens de transactiekosten bij benadering bepaald.

De beleggingskosten voor de depots bij de verzekeraars bleven in 2017 nagenoeg gelijk (0,194% in 2017 en 0,195% in 2016). Voor het eigen beheer depot stegen de kosten 2017 van 0,764% in lichte mate naar 0,765%.

De totale kosten vermogensbeheer worden gezien de grootte van het fonds door het bestuur als relatief laag beoordeeld. Voor 2018 verwacht het bestuur dat de kosten zullen dalen vanwege het aangepaste contract met Achmea IM waarin verlaagde tarieven zijn verwerkt.

Governance

Bestuur

Het bestuur heeft in 2017 tienmaal vergaderd. De belangrijkste onderwerpen die in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen, zijn:

- De financiële positie van SPNG met in het bijzonder de scheiding tussen het verzekerd deel en eigen beheer.
- Het verzekeringcontract met Aegon en Nationale-Nederlanden.
- De missie, visie en strategie in samenhang met mogelijke toekomstscenario's van SPNG.
- Het verlengen van aflopende uitvoeringsovereenkomsten met vrijwillig aangesloten ondernemingen.
- Het aanpassen van uitvoeringsovereenkomsten die door handhaving van de pensioenrichtleeftijd (67 jaar) per 1 januari 2018 fiscaal bovenmatig dreigden te worden.
- Het aanscherpen van het risicomanagementproces binnen SPNG.
- Het volledig actualiseren en herschrijven van de Abtn.
- De herijking en aanscherpen van het handhavingsbeleid van het verplichtgestelde deel.
- Het evalueren van diverse uitbestedingsrelaties, fondsorganen en adviseurs.
- Het aanpassen van de (uitbestedings-) overeenkomsten met AZL, Achmea IM, ZwitserLeven en NVG.
- Het verlenen van medewerking aan diverse uitvragen van DNB.
- Het werven van nieuwe bestuursleden.
- Het aanpassen en vaststellen van fondsdocumenten waaronder het vergoedingsbeleid, beleggingsplan 2018, het pensioen- en -uitvoeringsreglement 2013 en de haalbaarheidstoets.

1) De herziene Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie adviseren deze kosten ook in relatie te bekijken tot: a de gekozen beleggingsmix en de bijbehorende benchmarkkosten; b het rendement over een langere termijn, ook in relatie tot het bijbehorende benchmark rendement.

Het bestuur heeft in het verslagjaar vijf keer met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan overlegd en één keer afzonderlijk met de raad van toezicht. De belangrijkste gespreksonderwerpen waren het opmaken en vaststellen van de jaarrekening 2016, het beschrijven en uitwerken van de mogelijke toekomstscenario's van SPNG, het vergoedingsbeleid, de premie 2018 en de haalbaarheidstoets.

Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn de volgende fondsdocumenten gewijzigd.

Pensioenreglement

De belangrijkste wijzigingen in de pensioenregeling 2013 ingaande per 1 januari 2017 betrof het toevoegen van de CDC-keuzevariant aan de pensioenregeling (in 2017 is hiervan geen gebruik gemaakt). Met het toevoegen van de CDC-keuzevariant komt het bestuur tegemoet aan de wens van werkgevers om de ontwikkeling van de hoogte van de pensioenpremie beter te beheersen. Daarnaast is het toeslagbeleid eigen beheer van actieven en inactieven per 1 januari 2017 geharmoniseerd door de toeslag op de opgebouwde pensioenen van de actieve deelnemers in het vervolg ook te baseren op de stijging van de prijsindexcijfers (was loonindex).

Gedurende 2017 zijn enkele kleine wijzigingen in het pensioenreglement 2013 aangebracht. Het betreft de stapjes in de aanpassing van het opbouwpercentage (artikel 15, eerste lid onderdeel c), pensioenvervroeging (artikel 17, tweede lid) en de hoog laag uitkering (artikel 17, zesde lid en bijlage 9). Daarnaast stond in het pensioenreglement dat in 2017 de aanpassing van de franchise zou worden overwogen. Het bestuur heeft besloten om de hoogte van de standaardfranchise voor de jaren 2018 tot en met 2022 te handhaven op € 17.158. De franchise wordt dus niet automatisch aangepast aan de stijging van de prijsindexcijfers. Een actuele versie van het pensioenreglement is beschikbaar op de website van SPNG.

Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is aangepast aan de veranderingen in het pensioenreglement voor zover daar noodzaak toe was. Een actuele versie van het uitvoeringsreglement is beschikbaar op de website van SPNG.

Abtn

Gedurende 2017 is de Abtn volledig herschreven. De organisatie van SPNG is beschreven alsmede specifiek het uitbestedingsbeleid, risicomanagement en het communicatiebeleid. Verder is de aansluitingsprocedure van werkgevers beschreven met name voor het verplichte deel. Tenslotte is de financiële opzet beschreven met onder andere een uitwerking van de risicohouding, het (minimum) vereist eigen vermogen, het premiebeleid, het toeslagbeleid en het beleid inzake verlaging van pensioenen alsmede het beleggingsbeleid. Hierbij is de scheiding die tussen het verzekerd deel en eigen beheer in 2013 is aangebracht nadrukkelijk beschreven. Op verzoek kan de actuele versie van de Abtn verstrekt worden.

De statuten en de verplichtstellingsbeschikking zijn in het verslagjaar niet gewijzigd.

Evenwichtige belangenafweging

SPNG voert als beleid dat het verzekerd deel en eigen beheer niet delen in elkaars opwaartse en neerwaartse risico's. De zekerheid waarmee de pensioenen worden uitgekeerd en mogelijke toeslagen worden verleend verschillen zo wezenlijk van elkaar dat het bestuur het niet evenwichtig vindt voor de deelnemers van beide afzonderlijke delen om de delen samen te voegen. Vandaar dat de vermogens en pensioenen separaat worden geadministreerd.

Gedurende het verslagjaar zijn er geen beleidswijzigingen in het verzekerd deel en eigen beheer geweest. Wel is het beleid integraal herschreven in een nieuwe Abtn (zie kopje Abtn). Met name het beleid inzake het verlagen van pensioenen is hierbij nader gespecificeerd. Dit beleid is hieronder toegelicht.

Wanneer premie-, toeslag- en beleggingsbeleid ter bijsturing van de financiële positie onvoldoende blijkt om de doelstelling van SPNG waar te maken of te voldoen aan de wet- en regelgeving, kan SPNG overgaan tot verlaging van pensioenaanspraken. Een verlaging van pensioenaanspraken is ultimum remedium voor het pensioenfonds.

Ingeval van een financieel tekort kan het bestuur van SPNG besluiten om de opgebouwde aanspraken en -rechten te verlagen als:

- De beleidsdekkingsgraad niet binnen 10 jaar op basis van de andere beschikbare sturingsmiddelen boven de vereiste dekkingsgraad komt;
- De beleidsdekkingsgraad voor het vijfde achtereenvolgende jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt en de actuele DNB-dekkingsgraad ook onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Dan moet het pensioenfonds de pensioenen verlagen, zodanig dat DNB-dekkingsgraad gelijk wordt aan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

De verlagingen worden dan tijdsevenredig gespreid over maximaal 10 jaar.

In beginsel wordt alleen tot het verlagen van pensioenen besloten als het integrale herstelplan voor SPNG als geheel voorziet in een noodzakelijke verlaging. Bij een eventuele verlaging wordt onderscheid gemaakt tussen het verzekerd deel en eigen beheer. Indien het integrale tekort wordt veroorzaakt door eigen beheer, dan worden de eigen beheer pensioenen verlaagd. Indien het integrale tekort wordt veroorzaakt door het verzekerd deel, dan worden de pensioenen in het verzekerd deel verlaagd. Dit beleid heeft mogelijk tot gevolg dat door de combinatie verzekerd deel en eigen beheer de eigen beheer pensioenen niet, of later verlaagd moeten worden dan als alleen naar het eigen beheer deel zou worden gekeken. Voordeel van het beleid is dat aan de wetgeving (integraliteit) wordt voldaan en dat alleen als ultiem redmiddel verlaagd wordt. Het alternatief (separaat opstellen van een herstelplan eigen beheer) zou mogelijk tot juridische issues met stakeholders kunnen leiden. Het beleid leidt niet tot vermenging van vermogen; er vloeien immers geen gelden uit het verzekerd deel naar eigen beheer en andersom. Een mogelijke verlaging van de pensioenen in eigen beheer wordt alleen uitgesteld. Als (later) blijkt dat ook vanuit het integrale herstelplan verlaagd zou moeten worden, zal de verlaging (in eigen beheer) wel groter zijn. In de ogen van het bestuur is op een evenwichtige wijze rekening gehouden met de belangen van betrokkenen.

In afwijking van bovenstaande leidraad beziet het bestuur van SPNG per jaar of er aanleiding is om eerder tot verlaging over te gaan. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als blijkt dat de dekkingsgraad eigen beheer wegzakt en zonder andere maatregelen niet (tijdig) zal herstellen. Ook kan het bestuur besluiten een kleine verlaging niet te spreiden, maar in één keer door te voeren.

Mocht er sprake zijn van een verlaging, dan informeert het pensioenfonds het verantwoordingsorgaan, de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en de werkgever schriftelijk over het besluit tot vermindering van de pensioenaanspraken en -rechten.

Geschiktheid en evaluatie

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in een geschiktheidsplan. Dit plan is gebaseerd op de "Handreiking geschikt pensioenfonds bestuur" van de Pensioenfederatie. Het geschiktheidsplan wordt jaarlijks besproken en zo nodig aangepast. Naast de omschrijving en toelichting op de wijze van toetsing en ontwikkeling van deskundigheid van bestuursleden bevat het geschiktheidsplan tevens:

- Het door het bestuur geformuleerde functieprofiel waaraan bestuursleden moeten voldoen.
- De eisen met betrekking tot de minimaal benodigde beschikbaarheid van bestuursleden en de wijze waarop in eventuele lacunes wordt voorzien.

In het verslagjaar hebben bestuursleden diverse relevante bijeenkomsten van onder meer De Nederlandsche Bank en de Pensioenfederatie bezocht. Daarnaast zijn twee interne studiedagen georganiseerd waarbij externe professionals van Sprenkels & Verschuren en de Pensioenfederatie hebben gesproken over risicomangement en het nieuwe pensioenstelsel.

Eind 2017 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd van het functioneren van het bestuur. Tijdens deze zelfevaluatie zijn de volgende onderwerpen besproken: terugblik op de acties naar aanleiding van de zelfevaluatie van 2016 (extern begeleid), het functioneren van het bestuur, het dagelijks bestuur en de commissies. Daarnaast is gesproken over geschiktheid en diversiteit en mogelijke verbeteracties.

Geconcludeerd werd dat in vergelijking met eerdere jaren vooruitgang is geboekt in de structuur van de vergaderingen en het besluitvormingsproces. De voorleggers zijn hierbij een positieve stimulans. De sfeer in het bestuur wordt als open ervaren. In 2018 zal nagedacht worden op welke manier de commissiestructuur beter ingericht kan worden om zodoende de bestuursvergaderingen nog efficiënter te laten verlopen. Indien de inhoudelijke voorbereiding van bestuursbesluiten meer in de commissies plaatsvindt, zou er meer aandacht kunnen komen voor diverse pensioen gerelateerde onderwerpen en ontwikkelingen.

Diversiteit

Bij de samenstelling van het bestuur als geheel, maar ook binnen de overige fondsorganen, speelt diversiteit een rol. Diversiteit binnen de fondsorganen verbreedt de horizon en bevordert daardoor het goed functioneren van deze organen. Het bestuur probeert bij de samenstelling zoveel mogelijk rekening te houden met de diversiteit en complementariteit van bestuursleden. De werving van nieuwe bestuursleden vindt plaats aan de hand van een functieprofiel. In dit functieprofiel zijn de geschiktheidseisen en competenties opgenomen. Elke competentie moet bij tenminste één bestuurslid goed ontwikkeld zijn. Bij de invulling van vacatures wordt expliciet gekeken naar complementariteit op dit punt in het licht van de huidige samenstelling van het bestuur. Het bestuur streeft verder naar minimaal één vrouw in het bestuur en één persoon van 40 jaar of jonger. Aan dit streven werd ultimo 2017 niet voldaan. Bij de invulling van nieuwe vacatures wordt derhalve aan de voordragende organisaties meegegeven dat bij gelijke geschiktheid de voorkeur van het bestuur uitgaat naar een vrouw, of een persoon jonger dan 40 jaar. Bij de in te vullen vacatures is hier door de voordragende organisatie FNV gehoor aangegeven door een kandidaat voor te dragen die jonger is dan 40 jaar. De voorgenomen benoeming van deze kandidaat is inmiddels (april 2018) goedgekeurd door de toezichthouder.

Beloningsbeleid

Begin 2017 heeft het bestuur de vergoedingsregeling herijkt. Dit naar aanleiding van vragen van bestuursleden of de huidige vergoedingsregeling nog marktconform is. De voorgenomen gewijzigde vergoedingsregeling is besproken in de bestuursvergaderingen van 12 januari 2017. De vergoedingsregeling is ter advisering voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan en ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. Het verantwoordingsorgaan heeft geadviseerd om de aanpassingen voorlopig nog niet in te voeren. Om duidelijkheid te creëren naar de bestuursleden, een impasse te voorkomen en de goede relatie met het verantwoordingsorgaan te handhaven heeft het bestuur uiteindelijk besloten om de vergoedingsregeling in 2017 niet aan te passen.

Gedragcode en compliance officer

De bestuursleden en overige aan SPNG verbonden personen zijn gehouden tot het naleven van de gedragscode van SPNG. Jaarlijks dienen zij een verklaring in te vullen en in te dienen bij de compliance officer van SPNG. Verder is het onderdeel compliance en integriteit een vast agendapunt van elke bestuursvergadering. Bestuursleden en medewerkers van het secretariaat wordt gevraagd of zij iets te melden hebben inzake compliance en integriteit. Naast de (af-)melding van (nieuwe) bestuursfuncties bij andere pensioenfonds hebben zich geen meldingswaardige zaken voorgedaan. In het verslagjaar heeft de compliance officer geen redenen gezien om opmerkingen te maken. De gedragscode is in het verslagjaar niet gewijzigd.

De heer G. Aldershof (directeur NVG) is aangesteld als compliance officer. De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Daarnaast is vastgelegd dat de voorzitter van SPNG optreedt als compliance officer indien zich binnen het bestuur knellende situaties voordoen.

Wet- en regelgeving

In 2017 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en de Stichting Autoriteit Financiële Markten (AFM) geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Gedurende 2017 heeft SPNG zijn medewerking verleend aan diverse informatieverzoeken van DNB en AFM. Het betrof uitvragen over de selfassessment EMIR, de uitvraag niet-financiële risico's, de uitvraag strategiedocumentatie en de uitvraag over communicatie over toeslagen en kortingen. De uitvragen zijn binnen de daartoe gestelde termijn beantwoord.

Daarnaast heeft SPNG een verzoek tot ontheffing ten aanzien van de grens van 110% beleidsdekkingsgraad (toeslagdrempel: PW137, tweede lid onderdeel a) ingediend bij DNB. DNB heeft dit verzoek in zijn brief van 15 februari 2018 gehonoreerd.

Code pensioenfondsen

Bij verantwoording over de naleving van de Code pensioenfondsen geldt het principe 'pas toe of leg uit'. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is.

Normen uit de Code pensioenfondsen waarvan door SPNG is afgeweken in 2017

Onderstaand volgt een toelichting op de normen die (nog) niet volledig worden nageleefd:

- Code 2: het bestuur van SPNG vervult voor het verplichte deel ook de rol van sociale partners. Met vrijwillig aangesloten ondernemingen worden de afspraken in uitvoeringsovereenkomsten vastgelegd.
- Code 29: het draagvlak onder belanghebbenden voor de keuzes over verantwoord beleggen wordt gecreëerd in dialoog met het verantwoordingsorgaan. Deze dialoog wordt na de zomer van 2018 opgepakt.
- Code 55: in 2017 heeft geen evaluatie van de rvt plaatsgevonden onder leiding van een externe deskundige. Gezien de gevoerde discussie tussen bestuur en rvt gedurende begin 2018 wordt deze evaluatie voor 2018 niet nodig geacht.
- Code 59: Strikt gesproken heeft niet ieder bestuurslid evenveel stemrecht. De drie leden namens de deelnemers hebben stemrecht voor twee leden, terwijl alle andere bestuursleden stemrecht voor 1 lid hebben. Voor deze constructie is gekozen om het aantal bestuursleden zo laag mogelijk te houden en toch de drie werknemersverenigingen vertegenwoordigd te laten zijn in het bestuur. Deze afwijking is indertijd door DNB opgemerkt naar aanleiding van de ingestuurde concept statuten. DNB heeft destijds om een nadere toelichting van het bestuur gevraagd. Die nadere toelichting was voor DNB afdoende. Ook het vo is akkoord met deze afwijking.
- Code 67: in het bestuur, noch het verantwoordingsorgaan zijn vrouwen vertegenwoordigd. In de benoeming van nieuwe leden in de organen wordt hier rekening mee gehouden.
- Code 68: het bestuur en het verantwoordingsorgaan kennen geen leden onder de 40 jaar. In de benoeming van nieuwe leden in de organen wordt hier rekening mee gehouden. Met ingang van mei 2018 voldoet het bestuur aan deze norm.

Klachten en geschillen

SPNG heeft een reglement klachten- en geschillenprocedure. Deze is terug te vinden op de website van SPNG. Klachten kunnen worden ingediend bij de administrateur (AZL N.V.) en geschillen kunnen worden voorgelegd aan een geschillencommissie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen klachten en geschillen. Klachten betreffen de uitvoering van de pensioenregeling. Geschillen gaan over de interpretatie van regelingen en afspraken.

In 2017 zijn géén klachten ingediend bij het pensioenfonds. Ook waren er geen geschillen.

Het secretariaat van SPNG en AZL hebben regelmatig contact met de aangesloten werkgevers, de deelnemers en pensioengerechtigden. De vragen en opmerkingen van aangesloten werkgevers gingen in het algemeen over de ontvangen premienota's, het doorgeven van (terugwerkende kracht) mutaties via de werkgeversportal, de aanlevering van directeursverklaringen

en verklaringen geen personeel. De vragen van de deelnemers hadden vooral betrekking op flexibiliseringsmogelijkheden (met name uitstellen), de uitbetalingsdata, vragen met betrekking tot afkoop (met name na het verzenden van de UPO-slayers) en vragen omtrent digitaal communiceren.

Uitbestedingsbeleid

Vanuit de historie als verzekerd fonds zijn de bedrijfsactiviteiten voor het overgrote deel uitbesteed aan derden. Met de overgang naar eigen beheer in 2013 is de pensioenadministratie overgegaan naar een andere pensioenuitvoerder (AZL N.V.) en is een nieuwe vermogensbeheerder aangetrokken voor het beheer van de eigen beheer gelden. Vanaf die tijd is de rol van het secretariaat als ondersteuner van het bestuur versterkt om meer grip op de partijen te hebben aan wie zaken zijn uitbesteed.

- De pensioenadministratie wordt uitgevoerd door een externe professionele uitvoeringsorganisatie die de werkzaamheden tegen een acceptabele prijs/kwaliteitverhouding uitvoert. Uitvoering in eigen beheer ligt, mede gezien de schaalgrootte, niet voor de hand.
- Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door externe professionele partijen die het beheer tegen acceptabele prijs/kwaliteitverhouding uitvoeren. Uitvoering in eigen beheer ligt, mede gezien de schaalgrootte van het fonds, niet voor de hand.
- De bestuursondersteuning wordt bij voorkeur niet uitbesteed aan de partij die de pensioenadministratie of vermogensbeheer voor het fonds uitvoert, maar door, of namens, het secretariaat uitgevoerd. Zo houdt het bestuur met het eigen secretariaat “countervailing power” tegenover de belangrijkste uitvoerders.
- Overige activiteiten van het fonds worden uitgevoerd door het secretariaat dan wel door, met toestemming van het bestuur, in te huren derden.

Het uitbestedingsbeleid is beschreven in de Abtn. Het bestuur houdt op een zodanige wijze toezicht op de uitbesteede werkzaamheden dat het bestuur de bedrijfsprocessen op een adequate wijze kan (blijven) beheersen. Daartoe wordt zij ondersteund door de bestuurlijke commissies, het secretariaat en externe adviseurs.

Voor wat betreft de controle op de pensioenadministratie en het vermogensbeheer laat het bestuur de verzekeraars, de vermogensbeheerder en de pensioenuitvoerder verantwoording afleggen door onder meer het periodiek verstrekken van rapportages en overzichten. Deze rapportages worden in de bestuurlijke commissies behandeld en indien daar aanleiding toe is in het bestuur besproken. Daarnaast stellen deze partijen jaarlijks een ISAE 3402 verklaring op. De bevindingen bij de verklaringen worden besproken in de commissie risicomanagement en teruggekoppeld aan het bestuur. Daarbij is ook getoetst in hoeverre de door de uitvoerder verrichte werkzaamheden voor SPNG wel of niet onder de reikwijdte van de ISAE 3402 vallen. Uit de analyse van de verklaringen over 2017 kwamen geen noemenswaardige issues naar voren.

Daarnaast vindt één keer per twee maanden in Heerlen overleg plaats tussen het secretariaat en de medewerkers van verschillende afdelingen van AZL. Besproken worden deelnemers- en werkgeverszaken, de handhaving van de verplichtstelling, het debiteurenbeheer, eventuele klachten, geschillen of incidenten, opvolging van bestuursbesluiten en algemene zaken en ontwikkelingen inzake de pensioenuitvoering. De resultaten van deze gesprekken worden teruggekoppeld aan het (dagelijks) bestuur. Naast het tweemaandelijks overleg heeft het secretariaat op zeer regelmatige basis contact via telefoon en/of email met medewerkers van AZL over pensioenuitvoeringszaken.

In algemene zin is het bestuur tevreden met de gang van zaken behoudens enkele incidenten. In 2017 hebben zich twee datalekken voorgedaan. In beide gevallen zijn op een voorgedrukt formulier de persoonsgegevens van een ander aan een deelnemer verstuurd. De datalekken zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Daar waar mogelijk zijn de interne procedures aangepast om herhaling te voorkomen. Verder is één nieuwe aansluiting niet volledig ingeregeld waardoor er ten onrechte gedurende de eerste maand geen premie werd geïnd. Dit issue is inmiddels opgelost. Verder is de pensioenuitvoering in het derde kwartaal door IT-storingen tweemaal

gedurende twee uren niet telefonisch bereikbaar geweest. AZL heeft dit issue met zijn toeleverancier opgelost. De downtime viel binnen de in de SLA afgesproken normen (maximaal 24 uur uitval).

Gedurende 2017 is de uitbestedingsrelatie met diverse partijen geëvalueerd en aangepast. Na evaluatie van de dienstverlening is met AZL een nieuwe overeenkomst uitbesteding pensioenadministratie gesloten per 1 januari 2018. De belangrijkste wijziging betrof een verhoging van de vergoeding. Ondanks deze verhoging is de vergoeding nog steeds marktconform. Verder is de dienstverlening van de fiduciair beheerder Achmea IM in 2017 geëvalueerd en is het contract herijkt (met name de fiduciaire fee is naar beneden bijgesteld). Eind 2017 liep ook het contract met herverzekeraar ZwitserLeven (eigen beheer) af. Na evaluatie van het contract en de resultaten heeft het bestuur besloten over te gaan naar volledige herverzekering van het overlijdensrisico (kortleven) en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Het contract met ZwitserLeven wordt per 1 januari 2018 aangepast. Daarnaast zijn evaluatiegesprekken gevoerd met de waarmede actuaris en de accountant. Besloten is om te veranderen van waarmede actuaris. De belangrijkste redenen hierbij waren dat actuaris en accountant uit één huis kwamen en de actuaris reeds lange tijd aan het fonds verbonden was. De verandering had niet met de kwaliteit van de dienstverlening te maken. Milliman Pensioen zal het jaarwerk 2017 certificeren. Begin 2018 worden het bestuurssecretariaat en de adviserend actuaris geëvalueerd.

Risicomanagement

Risicoprofiel

SPNG wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Deze paragraaf bevat een inventarisatie van de belangrijkste risico's waarmee SPNG zich geconfronteerd ziet. SPNG monitort alle risico's waar het als pensioenfonds mee te maken heeft op regelmatige basis en heeft voor dit doel een commissie risicomanagement aangesteld.

Overigens is elders in het bestuursverslag de risicohouding (ondergrenzen van verwacht pensioenresultaat) beschreven en wordt in de jaarrekening nader ingegaan op de diverse beleggingsrisico's. Het beleid en de doelstellingen van het fonds worden periodiek –onder andere– door middel van een ALM studie herijkt en daarnaast jaarlijks op hun haalbaarheid getoetst. Ook deze uitkomsten zijn elders in het bestuursverslag besproken.

Hieronder worden de voornaamste risico's en onzekerheden behandeld.

Strategie

Anders dan veel andere bedrijfstakpensioenfonds heeft SPNG vrijwillig en verplicht aangesloten ondernemingen. Ten aanzien van de vrijwillig aangesloten ondernemingen loopt SPNG het risico dat de continuïteit van het eigen beheer deel negatief wordt beïnvloed doordat zij na het aflopen van de contractduur de uitvoeringsovereenkomst niet verlengen. SPNG beheerst dit risico deels door het bieden van een attractieve pensioenregeling met een goede prijskwaliteit verhouding en kwalitatief goede dienstverlening. Dit is ook de reden waarom SPNG diverse keuzemogelijkheden in de regeling aanbiedt en vanaf 2017 de "CDC-keuzevariant" heeft ingevoerd. Het vereist tevens dat het fonds voortdurend voeling houdt met de wensen en behoeften van de achterban en de ontwikkelingen in de maatschappij.

Aan het eind van 2017 liepen 110 uitvoeringsovereenkomsten met vrijwillig aangesloten ondernemingen af. Uiteindelijk hebben 89 ondernemingen de uitvoeringsovereenkomst verlengd en hebben 21 ondernemingen de uitvoeringsovereenkomst beëindigd. De werkgevers die SPNG verlaten kiezen voor een DC-regeling (die SPNG niet aanbiedt). Ze gaan niet weg uit ontevredenheid over de dienstverlening. Hoewel het bestuur het vertrek van de ondernemingen betreurt, is het bestuur verheugd dat de overgrote meerderheid van de ondernemingen bij SPNG is gebleven. De beheersingsmaatregelen lijken daarmee redelijk te hebben gewerkt.

Om het risico verder te beheersen zoekt SPNG samenwerking met andere pensioenfonds en ondernemingen om het draagvlak te vergroten en onderzoekt het de mogelijkheden om een DC-regeling aan te bieden teneinde in de markt aantrekkelijk te blijven.

Het verplichtgestelde deel van SPNG ondervindt geen directe gevolgen van de markt als het gaat om de omvang van het deelnemersbestand. Door de trend naar verduurzaming van de maatschappij en de groei in de bedrijfstak herwinning grondstoffen (recycling) groeit het aantal verplicht aangesloten ondernemingen al een aantal jaar. SPNG voldoet aan de wettelijke eisen om de verplichtstelling in stand te kunnen houden.

Operationele risico's

Het bestuur is van oordeel dat de uitbesteding van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer garant staan voor een betere uitvoering van de pensioenregeling dan indien geopteerd zou zijn voor eigen beheer. Dit betekent dat het bestuur een afzonderlijk uitbestedingsbeleid heeft geformuleerd waarop op pagina 39 in dit bestuursverslag wordt ingegaan. Mede dankzij de goede samenwerking met AZL en Achmea IM kan SPNG steeds tijdig inspelen op de snel wijzigende wettelijke voorschriften in de complexe pensioenwetgeving.

Het bestuur is van oordeel dat de operationele risico's in de pensioenuitvoering beperkt zijn middels de volgende beheersingsmaatregelen: de jaarlijkse beoordeling van de ISAE 3402-verklaringen die de uitvoeringsorganisaties aanleveren, de beoordeling van de kwartaalrapportages met opvolging van acties, de jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en het periodieke werkoverleg tussen het secretariaat van SPNG en de uitvoeringsorganisaties.

Financiële risico's

Ten aanzien van de financiële risico's wordt onderscheid gemaakt in een verzekerd deel en eigen beheer. SPNG voert als beleid dat het verzekerd deel en eigen beheer niet delen in elkaars opwaartse en neerwaartse risico's. Vandaar dat de vermogens en de pensioenen gescheiden worden geadmistreerd. In het verzekerd deel zijn de financiële risico's voor SPNG zeer beperkt, omdat de verzekeraars Nationale-Nederlanden en Aegon de levenslange uitkering van de pensioenen garanderen. SPNG loopt op de verzekeraars een geaccepteerd kredietrisico, dat als laag wordt beoordeeld. Conform wettelijke voorschriften geldt voor het verzekerd deel van SPNG een vereist eigen vermogen van 1% (zie Financiële positie van SPNG). Voor het eigen beheer deel zijn de financiële risico's beschreven en behandeld in de jaarrekening. Met name wordt ingegaan op de ontwikkeling van het renterisico, het zakelijke waarden risico, het valutarisico, het kredietrisico, het concentratierisico en de ontwikkelingen met betrekking tot de levensverwachting (verzekeringstechnisch risico).

Hoewel strikt onderscheid wordt gemaakt in een verzekerd deel en eigen beheer, wordt –conform wetgeving– integraal over de dekkingsgraad aan DNB gerapporteerd. De integrale dekkingsgraad bevindt zich boven de vereiste dekkingsgraad waardoor geen herstelplan bij DNB is ingediend.

Door deze integrale benadering hoeft er voor het eigen beheer geen herstelplan ingediend te worden, terwijl dat wel (fictief) zou moeten als alleen naar de dekkingsgraad van het eigen beheer wordt gekeken.

Om inzicht te krijgen in de herstelkracht van het eigen beheer wordt jaarlijks een rekenexercitie op basis van de herstelplanmethodiek uitgevoerd. Uit de in 2017 uitgevoerde exercitie kwam naar voren dat er naar verwachting voldoende capaciteit is om tijdig te herstellen. Derhalve zijn geen aanvullende maatregelen getroffen.

De financiële positie van SPNG is niet alleen afhankelijk van de beleggingsresultaten, maar ook van de financiële en economische ontwikkeling van de aangesloten werkgevers en de concurrentiepositie van de bedrijfstakken. Het bestuur kan daarop geen directe invloed uitoefenen, maar kan wel door het hanteren van een stabiel premiebeleid en beheersing van de uitvoeringskosten bijdragen aan zo acceptabel mogelijke pensioenkosten, als onderdeel van de arbeidskosten. Elders in dit bestuursverslag wordt op

de uitvoeringskosten ingegaan. Ten aanzien van de premie-incasso kan gemeld worden dat het aantal openstaande debiteuren zeer gering is.

Financiële verslaggeving

Hieronder vallen de risico's die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaggeving. Het bestuur heeft met AZL en Achmea IM gedetailleerde werkafspraken gemaakt over de tijdige totstandkoming van het jaarverslag en de betrokkenheid daarbij van diverse partijen. De waarderingsmethoden en -grondslagen die voor de balansposten worden gehanteerd, zijn in de regel wettelijk voorgeschreven. Deze kunnen door DNB worden opgelegd en liggen meestal voor meerdere jaren vast. Daarnaast worden deze op hun houdbaarheid getoetst, zijn actuariel betrouwbaar en waar nodig door de waarmede actuaris beoordeeld. Een risico dat het pensioenfonds daarbij loopt, betreft de tijdige aanlevering van betrouwbare en elders gecontroleerde gegevens van beleggingsfondsen waarin SPNG participeert, of namens SPNG wordt geparticipeerd. De accountant komt in zijn controle tot een reële inschatting en beoordeling van de materialiteit, dan wel tot een aantekening in zijn verklaring. Het proces van totstandkoming van het jaarverslag wordt jaarlijks met betrokkenen geëvalueerd.

Wet- en regelgeving

Hieronder valt het risico dat niet tijdig wordt geanticipeerd op nieuwe of gewijzigde wetgeving, dat de bedrijfsvoering van SPNG niet aan wet- en regelgeving voldoet, of dat bepalingen uit contracten niet afgedwongen kunnen worden. In de praktijk van de afgelopen jaren heeft dit risico zich niet (materieel) gemanifesteerd. De volgende beheersmaatregelen zijn getroffen: toetsen of uitvoerders veranderende wetgeving naleven (o.a. middels het beoordelen van de periodiek rapportages en overleggen). Incidentenmelding via e-mail, juridische ondersteuning van externe adviseurs, compliance officer, de rol van de waarmede actuaris en de accountant.

Risicomanagementsysteem

SPNG streeft naar een zodanig volwassenheidsniveau dat gegeven de grootte en complexiteit van het fonds sprake is van gestructureerd en geformaliseerd integraal risicomanagement (DNB niveau 3). Randvoorwaarden hierbij zijn dat het proces werkbaar is, kostenefficiënt plaatsvindt en voldoet aan de wettelijke eisen. Om dit te bereiken heeft het bestuur gedurende 2017 het risicomanagementproces verder vormgegeven. Dit traject is door de commissie risicomanagement voorbereid. Eind 2016 heeft het bestuur het beleidsplan integraal risicomanagement (IRM) vastgesteld. Het document is een formalisering van bestaand beleid en geeft weer hoe SPNG het beleid op het gebied van integraal risicomanagement heeft vormgegeven. Het wordt aangepast wanneer sprake is van een wijziging in de risicostrategie dan wel risicobeleid en is als zodanig dus te zien als een levend document. Eind 2017 is het beleidsplan aangepast. De belangrijkste wijziging betreft de governance structuur van het risicomanagement. Aangesloten is bij het "three lines of defence model". De eerstelijns verantwoordelijkheid voor het risicomanagement ligt bij het bestuur en is per risicocategorie (en in sommige gevallen per deelrisico) toegewezen aan een commissie. De commissie risicomanagement vervult de tweedelijns risicomanagementrol. De tweede lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en bewaakt of de eerste lijn zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. Overige taken in de tweede lijn zijn beleidsvoorbereidende werkzaamheden en het organiseren van integrale risk assessments. De derde lijn betreft een onafhankelijke interne auditfunctie die de effectiviteit van de eerste en tweede lijn toetst. Binnen SPNG wordt de derde lijn op dit moment vervuld door de raad van toezicht. Met het van kracht worden van de IORP II zal onderzocht worden of de gekozen invulling nog opportuun is.

Daarnaast heeft het bestuur een jaarplan 2017 vastgesteld waarin de belangrijkste activiteiten van SPNG zijn beschreven, waaronder de risicomanagement activiteiten. Met dit plan heeft het bestuur overzicht wanneer welke activiteit moet plaatsvinden. Per activiteit is aangegeven welke commissie verantwoordelijk is. De commissie risicomanagement ziet toe op de naleving. De status van het jaarplan is een vast onderdeel van de bestuurlijke agenda. Het jaarplan wordt na elke bestuurs- en commissievergadering aangepast.

Eind 2016 is een begin gemaakt met het aanpassen van de risicomatrix. Gekozen is voor de FIRM- risicocategorieën (FIRM staat voor Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode). Per categorie is de risicohouding vastgesteld en zijn de deelrisico's uitgewerkt met betrokken factoren, scenario's, bruto risico (kans * impact), getroffen beheersingsmaatregelen, netto risico (kans * impact) en of voldaan

wordt aan de risicohouding. Gedurende 2017 zijn de aanpassingen in de risicomatrix door de verschillende commissies afgerond en daarna besproken en vastgesteld in het bestuur. Ook is een extern adviseur gevraagd om hier een oordeel over te geven. Daarnaast heeft deze externe adviseur een aantal aanbevelingen gedaan om het integraal risicomanagement nog verder vorm te geven. Deze aanbevelingen komen samengevat neer op:

- Onderscheid maken naar een strategische procescyclus en een operationele procescyclus (nu ligt de nadruk op het operationele deel) en deze aan elkaar koppelen.
- Taken en verantwoordelijkheden van bestuursorganen, uitbestedingspartijen en overige betrokkenen in relatie tot strategische cyclus en procescyclus aanscherpen.
- Naar aanleiding van de uitkomst van de toekomstdiscussie de missie, visie en strategie aanscherpen.
- Risicohouding en risicobereidheid in de strategische cyclus benoemen en risicotolerantiegrenzen benoemen.
- Risk assessment van strategische risico's aan de hand van de huidige omgevingsrisico's nader uitwerken.

De opvolging van de aanbevelingen is opgenomen in het jaarplan van SPNG.

Vooruitblik 2018

Financiële positie van het fonds

De financiële situatie is na 1 januari 2018 licht verbeterd. Eind april 2018 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 104,8%. De actuele dekkingsgraad voor het eigen beheer deel bedroeg 94,6% en voor het verzekerd deel 106,4% en voor SPNG als geheel 104,8%. De stijging van de dekkingsgraad wordt met name veroorzaakt door de gestegen marktrente waartegen de pensioenverplichtingen worden gewaardeerd.

Toeslagen en mogelijke kortingen

Toeslagverlening bij SPNG is voorwaardelijk en wordt alleen toegekend als de financiële positie van SPNG dat toelaat. Een eventuele toeslag is gebaseerd op de stijging van de prijsindexcijfers. Het bestuur bekijkt momenteel of een toeslag van 0,5% over het verzekerd deel mogelijk is per 1 januari 2018.

Alleen de pensioenaanspraken van de deelnemers waarvan de werkgever heeft gekozen voor onvoorwaardelijke toeslagverlening zijn per 1 januari 2018 verhoogd met 1,38%. Deze onvoorwaardelijke toeslag is gebaseerd op de stijging van de loonindexcijfers en wordt via een aanvullende premie betaald door de aangesloten werkgevers die hiervoor gekozen hebben.

Aan de deelnemers wordt via het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) gecommuniceerd over de hoogte van de opgebouwde pensioenen, de verleende toeslagen en mogelijke kortingen. De actieve deelnemers hebben begin april 2018 een UPO ontvangen.

Voor de komende jaren verwacht het bestuur dat de pensioenen niet, of niet volledig verhoogd kunnen worden met de stijging van de prijsindexcijfers. Dit geldt zowel voor het verzekerd deel als eigen beheer. SPNG heeft de opgebouwde pensioenen in eigen beheer en het verzekerd deel niet hoeven te korten. Voor wat betreft de komende jaren kan niet uitgesloten worden dat de in eigen beheer opgebouwde pensioenen niet gekort hoeven te worden. De pensioenen in het verzekerd deel hoeven de komende jaren niet gekort te worden.

Aanpassingen in de pensioenregeling

Per 1 januari 2018 wordt de fiscale pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 68 jaar bij maximale pensioenopbouw. De pensioenopbouw is maximaal als gekozen is voor een opbouwpercentage van 1,875%. Aangezien de meeste aangesloten ondernemingen een lager opbouwpercentage hanteren, heeft het bestuur van SPNG besloten om de pensioenrichtleeftijd te handhaven op 67 jaar. Hierdoor verandert er voor de meeste aangesloten ondernemingen en deelnemers niets. Werkgevers die gekozen hebben voor een hoger

opbouwpercentage dan 1,738% zullen het opbouwpercentage moeten verlagen. De aangesloten werkgevers zijn hier medio 2017 nader over geïnformeerd.

Voorts verwacht het bestuur dat de pensioenopbouw en de premie in 2018 niet aangepast hoeven te worden, behoudens het hierboven gestelde.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Den Haag, getekend d.d. 28 juni 2018

Het bestuur

De heer H.J.A. Brak, voorzitter

De heer I. Slikkerveen, voorzitter

De heer R. van Diepen, bestuurslid

De heer C.H.L.M. Filippini, bestuurslid

De heer S. Lahiri, bestuurslid

De heer C. Lonsain, bestuurslid

De heer R.L.P. Schellekens, bestuurslid

Verslag Raad van toezicht

Rapport van bevindingen Raad van toezicht bij het jaarverslag 2017

2017 was een intensief jaar in de samenwerking tussen het bestuur en de raad van toezicht. Er zijn een aantal fundamentele discussies geweest tussen beide organen, die zich toespitsten op de rol van het toezicht en de visie op toekomst van het fonds.

Begin 2018 hebben het bestuur en de raad van toezicht in overleg afgesproken dat de raad van toezicht in haar tweede termijn versneld zal aftreden. Wij betreuren op deze manier afscheid te zullen nemen van het fonds, maar achten het in het belang van alle stakeholders dat het bestuur op zoek gaat naar een nieuwe raad van toezicht, die met nieuw elan de toezichtsrelatie vorm geeft. Wij zijn tevreden dat we met het bestuur afspraken hebben kunnen maken over de borging van de continuïteit van het toezicht en het door een externe, onafhankelijke deskundige uit te voeren analyse naar de voortzetting van de huidige situatie van het fonds, met risico's en kansen en een aantal haalbare opties voor de toekomst van het fonds.

Aangezien wij ervan uitgaan dat dit het laatste verslag van bevindingen is van de raad van toezicht in de huidige bezetting, zullen wij verslag doen tot de periode van vaststelling van het jaarverslag (juni 2018).

Achtereenvolgens gaan we in ons rapport in op de volgende onderwerpen:

- Verantwoording van werkzaamheden
- Uitoefening van bevoegdheden en goedkeuringsrechten
- Risico's financiële opzet
- Toekomstscenario's voor het pensioenfonds
- Totstandkoming van het beleid en de verantwoording daarover
- Governance
- Beloningsbeleid raad van toezicht
- Beheersing algemene zaken

Verantwoording werkzaamheden

In 2017 en de eerste helft van 2018 heeft de raad van toezicht 3 besprekingen met het dagelijks bestuur en het verantwoordingsorgaan gehad. Daarnaast hebben er meerdere overleggen met het voltallige bestuur en een afvaardiging van het bestuur plaatsgevonden. Er heeft frequent intern overleg plaatsgevonden.

Uitoefening van de bevoegdheden en goedkeuringsrechten

De raad van toezicht heeft goedkeuring verleend aan het besluit tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2017.

Hierbij hebben wij een aantal aanbevelingen gedaan die bij een volgend jaarverslag meegenomen zou moeten worden. Dit betreft onder andere de wijze van het afleggen van verantwoording in het jaarverslag conform norm 17-29 van de Code Pensioenfonds. Ook zouden de risico's van de financiële opzet en de communicatie over visie op de toekomst van het fonds duidelijker toegelicht moeten worden. Wat betreft de laatste twee punten hebben wij een toelichting opgenomen verderop in ons verslag.

Het bestuur heeft in 2017 de benoeming van de heren Van Diepen en Lahiri voorgelegd. De raad van toezicht heeft –na toetsing aan het profiel en een kennismakingsgesprek– goedkeuring verleend aan deze voorgenomen benoemingen.

De raad van toezicht heeft in het tweede kwartaal van 2018 een profielschets opgesteld voor de nieuw aan te stellen leden van de raad van toezicht.

Risico's financiële opzet

Met betrekking tot de financiële opzet van het pensioenfonds zien wij als raad van toezicht een aantal risico's en uitdagingen die wij het bestuur willen meegeven bij de beleidskeuzes voor de toekomst.

Wettelijk kader en beleid van het pensioenfonds bij herverzekerde en eigen beheer deel

De tot en met boekjaar 2012 opgebouwde nominale aanspraken zijn volledig herverzekerd. De vanaf boekjaar 2013 opgebouwde aanspraken worden in eigen beheer verzekerd. Het is belangrijk op te merken dat het herverzekerde deel en het eigen beheer deel wezenlijk verschillende risicoprofielen hebben. Het herverzekerd deel kent een laag risico, maar naar verwachting een beperkt indexatiepotentieel. Het eigen beheer deel kent een hoger risicoprofiel, met –op de langere termijn– meer kans op indexatie. In de financiële opzet van het fonds is het streven van het bestuur om beide delen –ons inziens terecht vanuit het perspectief van het verschil in risicoprofiel– strikt gescheiden te houden. ("Chinese walls"). Ondanks de verschillende risicoprofielen en de strikt gescheiden financiële opzet, beschouwt de wetgever het fonds als één geheel en wordt het fonds geacht één beleidsdekkingsgraad te hanteren en het financiële beleid te onderbouwen met één haalbaarheidstoets. Dit brengt ons inziens op onderdelen een spanning teweeg tussen de eisen van de wetgever en de beleidskeuzes die het fonds vanuit het principe van "Chinese walls" zou willen maken. Wij lichten dit hierna toe.

Haalbaarheidstoets

Bij de totstandkoming van de jaarrekening 2016 heeft de raad van toezicht vragen gesteld bij de hoge uitkomsten van de haalbaarheidstoets. Het pensioenresultaat van 97% gaf het beeld dat alle opgebouwde rechten in de verre toekomst nagenoeg volledig geïndexeerd zouden kunnen worden. In 2017 is geconstateerd dat de haalbaarheidstoetsen over de afgelopen jaren niet correct zijn uitgevoerd en dat de haalbaarheidstoets een pensioenresultaat van 82% oplevert. Dit betekent dat naar verwachting in de toekomst veel minder vaak geïndexeerd kan worden dan eerder verwacht. Dit komt omdat in het herverzekerde deel beperkte overrentecapaciteit aanwezig is en de reeds aanwezige reserves voor de financiering van toekomstige indexaties beperkt is. Naar aanleiding van de lagere uitkomst van de haalbaarheidstoets heeft het bestuur de ondergrenzen neerwaarts aangepast. De raad van toezicht merkt hierbij op dat hiermee in feite ook het risicoprofiel is aangepast; namelijk naar een risicoprofiel met een naar verwachting lager pensioenresultaat, met hetzelfde risico.

De raad van toezicht is het met het bestuur eens dat de haalbaarheidstoets in de huidige vorm beperkte zeggingskracht heeft. De raad van toezicht vindt het echter wel van belang dat het bestuur en belanghebbenden zicht hebben op de lange termijn kwaliteit van de pensioenregeling. Daarom bevelen wij aan dat het bestuur –ten behoeve van de interne beleidssturing en communicatie naar de belanghebbenden– een aparte rekenexercitie laat uitvoeren voor het eigen beheer deel en het herverzekerde deel. Hierdoor ontstaat een beter beeld van de lange termijn kwaliteit van de pensioenregeling. Deze aanbeveling sluit aan bij de aanbeveling van de certificerend actuaire in zijn rapportage over 2017.

Beleidsdekkingsgraad

Het fonds rapporteert één beleidsdekkingsgraad. Door het relatieve grote aandeel van de herverzekerde pensioenen is er overall geen sprake van een reserve- of dekkingstekort en hoeft het fonds –op basis van de wettelijke eisen– geen herstelplan op te stellen.

De dekkingsgraad voor het eigen beheer deel is ultimo 2017 93,4%. In 2017 heeft de dekkingsgraad een licht herstel laten zien. De dekkingsgraad is echter nog steeds ruim beneden het niveau, waarbij een fonds dat geen herverzekerde pensioenen aanbiedt een herstelplan moet opstellen. Bij SPNG komt dit neer op een dekkingsgraad voor het eigen beheer deel van 114,9%.

De rekenexercitie van de ontwikkeling van de eigen beheer dekkingsgraad uit begin 2018 laat zien dat er een aanzienlijke kans is dat de eigen beheer dekkingsgraad zich eind 2020 niet hersteld zal hebben tot het minimaal vereist eigen vermogen van 104,5%. Een fonds dat geen herverzekerde pensioenen aanbiedt zal dan een korting op de opgebouwde rechten moeten aankondigen omdat de beleidsdekkingsgraad naar verwachting 5 jaar onder het minimaal vereiste niveau zal blijven. Het bestuur heeft aangegeven dat er gegeven de toereikende dekkingsgraad van het fonds als geheel juridische complicaties zijn om het financiële evenwicht in het eigen beheer deel te herstellen door de in eigen beheer opgebouwde rechten te korten, zolang de dekkingsgraad voor het hele fonds daar

geen aanleiding voor geeft. Hierdoor kan er op basis van de huidige inzichten ¹⁾ mogelijk pas een korting doorgevoerd worden voor het eigen beheer deel als de dekkingsgraad van dit deel 67,86% bedraagt. Wij zien hier als raad van toezicht een risico dat eventueel nodige kortingen in het eigen beheer deel –vanuit beleidsmatig oogpunt– te ver naar de toekomst doorgeschoven worden. Daarom doen wij de aanbeveling om extern onderzoek te doen naar juridische mogelijkheden te kunnen korten op de eigen beheer pensioenen om daarmee het financiële evenwicht tijdig te kunnen herstellen.

Toekomstbestendigheid premiebeleid

Tot en met boekjaar 2016 werd de feitelijke premie gebaseerd op de twaalfmaands gemiddelde markrente verhoogd met een solvabiliteitsmarge gebaseerd op de hoogte van het minimaal vereist eigen vermogen. Het bestuur heeft in het najaar 2016 besloten om de premiesystematiek per 2017 aan te passen, waarmee een (forse) premiestijging voorkomen werd. Dit paste binnen de behoudstrategie van het fonds en binnen de wettelijke regels voor vaststelling van de premiehoogte. De raad van toezicht en de certificerende actuaris hebben geconstateerd dat er met de nieuwe premiesystematiek een risico bestaat dat er een voorschot wordt genomen op toekomstige rendementen. Daarom hebben wij het bestuur bij de premievaststelling voor 2018 aanbevolen om de stakeholders op transparante wijze te informeren over de risico's van de lage markrente op de (toekomstige) kosten voor de opbouw van de thans geldende pensioenregeling. Deze zullen naar verwachting verder stijgen in de nabije toekomst. Wij hebben geconstateerd dat dit tot op heden niet gebeurd is.

Concluderend stellen wij vast dat het pensioenfonds zich wat betreft de financiële opzet aan de wettelijke minimumeisen houdt. Dit neemt ons inziens niet weg dat er wel degelijk belangrijke risico's zitten in de huidige financiële opzet –met name in het eigen beheer deel– die de evenwichtige belangenafweging en toekomstbestendigheid van de regeling onder druk kunnen zetten. Deze risico's vragen wat de raad van toezicht betreft om een nader onderzoek en onderbouwing van gemaakte beleidskeuzes. Wij vertrouwen erop dat onze aanbevelingen hiertoe handvatten bieden.

Toekomstscenario's voor het pensioenfonds

In 2017 heeft regelmatig overleg met het bestuur plaatsgevonden over de te volgen toekomststrategie van het fonds. In ons verslag over 2016 hebben wij onze zorgen geuit over de toekomstbestendigheid van het fonds voor de langere termijn. Deze zorgen zijn eerder toe- dan afgenomen. Ook zijn wij ook nu weer van mening dat het bestuur de afgelopen anderhalf jaar te afwachtend heeft geopereerd, waarbij gemaakte keuzes ten aanzien van de toekomst niet voldoende onderbouwd zijn.

De raad van toezicht ziet in de markt dat meerdere kleine pensioenfonds overgaan tot het onderbrengen van de verplichtingen bij een groter fonds. De kring aan mogelijke toekomstpartners van gelijke omvang voor SPNG wordt daarmee steeds kleiner. Daarnaast constateert de raad van toezicht dat er door de Wet Verbetering Premieregeling, mogelijkheden zijn gekomen voor werkgevers om hun werknemers individuele premieregelingen aan te bieden tegen lagere kosten. Deze ontwikkeling vormt een risico voor de ontwikkeling van het draagvlak onder de vrijwillig aangesloten werkgevers.

Bij een aantal grotere bedrijfstakpensioenfonds zien we een focus op verdere verlaging van de administratiekosten en de beheerskosten van de beleggingen, waarbij de dekkingsgraden tot ruim boven het minimaal vereiste niveau hersteld zijn. Uit een eigen vergelijking van dekkingsgraden tussen pensioenfonds is gebleken dat het herstel van de dekkingsgraad in 2017 bij SPNG is achtergebleven bij het herstel dat een aantal andere pensioenfonds laat zien. Deze uitkomsten worden bevestigd door een recente publicatie van DNB. Indien deze trend zich voortzet, zal dit het lastiger maken om –tegen voor de deelnemers acceptabele voorwaarden– op een later moment tot een waarde overdracht te komen. Bovenstaande ontwikkelingen onderstrepen de urgentie om op korte termijn een onderbouwde keuze voor de toekomst van het fonds te maken. Wij zijn daarom positief over de door het bestuur te verlenen opdracht tot het uitvoeren van een analyse van de voortzetting van de huidige situatie van het fonds met risico's en kansen en een aantal haalbare opties voor de toekomst van het fonds, uitgevoerd door een externe, onafhankelijke deskundige. Deze kwantitatief onderbouwde analyse zal een stevig fundament leggen onder de belangrijke en –in onze ogen– urgente beleidsbeslissingen in het kader van de toekomst van het fonds. De raad van toezicht vindt het daarbij belangrijk dat inzicht gegeven

1) Zie de ABTN 2018, pagina 75-76.

wordt in de optimale strategie voor alle stakeholders: de gepensioneerden en slapers met herverzekerde pensioenen, de actieven, slapers en gepensioneerden met opgebouwde pensioenen in eigen beheer, de werkgevers die vallen onder de verplichtstelling van het fonds en de vrijwillig aangesloten werkgevers.

De raad van toezicht constateert dat de opdracht voor de externe analyse nog niet definitief is vastgesteld en pas door het bestuur wordt vastgesteld nadat het offertetraject is doorlopen. De raad van toezicht vindt dat de inhoud van de onderzoeksopdracht leidend moet zijn bij de zoektocht naar een geschikte partij voor het externe onderzoek. Daarom doen wij de dringende aanbeveling om de met de raad van toezicht afgestemde conceptopdracht vast te stellen, voordat de offertes worden aangevraagd. Tevens geeft dit de raad van toezicht het vertrouwen dat de onderzoeksopdracht in een later stadium niet zal worden afgezwakt. Dit laatste acht de raad van toezicht –gezien het belang van dit onderzoek voor een objectieve onderbouwing van de strategie voor de toekomst van het fonds– zeer onwenselijk.

Totstandkoming van het beleid en verantwoording daarover

Norm 17 tot en met 19 van de Code Pensioenfondsen geven richtlijnen voor de onderbouwing van en verantwoording over beleid. Naar onze mening wordt het steeds belangrijker om belanghebbenden transparant te informeren over de onderbouwing van de beleidskeuzes. Hiervoor is het allereerst van belang dat het fonds per beleidsterrein heldere –en meetbare– doelstellingen formuleert.

De algemene doelstelling van SPNG is dat:

“SPNG, haar adviseurs, haar (interne) toezichhouders en haar (toekomstige) partners brengen deelnemers en aangesloten werkgevers op langere termijn meer pensioen per deelnemer tegen lagere kosten dan elke partij (onderneming of bedrijfstak) afzonderlijk zou kunnen, gegeven een bepaald niveau van dienstverlening en de gekozen risicohouding.”

Wij zijn van mening dat deze doelstelling verder uitgewerkt moet worden en geconcretiseerd in –zoveel mogelijk meetbare– doelstellingen per beleidsterrein. Dit biedt eveneens het verantwoordingsorgaan meer handvatten om het gesprek over de verantwoording van het beleid aan te gaan.

In het algemeen vinden wij dat de onderbouwing van beleidskeuzes en de verantwoording daarover voor verbetering vatbaar zijn. De diepgang en feitelijke onderbouwing van beleidskeuzes dient aan diepgang te winnen, met name ten aanzien van de keuzes voor de toekomst, maar ook wat betreft andere aspecten, zoals het beleid inzake het eigen beheer deel en het herverzekerde deel, alsmede de toekomstbestendigheid van het premiebeleid.

Wij zien dat in het jaarverslag vooral een beschrijving van beleidskeuzes is opgenomen. Het bestuursverslag zou ons inziens meer inzicht moeten bieden in de onderliggende overwegingen ten aanzien van bepaalde keuzes en hoe deze aan het bereiken van de doelstellingen gerelateerd kunnen worden. Wij bevelen aan dat het bestuur met het verantwoordingsorgaan en de nieuwe raad van toezicht het gesprek aangaat over het verder professionaliseren van de beleids- en verantwoordingscyclus.

Governance

Wij hebben recent met het bestuur over een aantal kwetsbaarheden ten aanzien van de governance gesproken. Dit betreft onder andere de bezetting van het verantwoordingsorgaan, die momenteel zorgwekkend is. Wij zijn blij dat het bestuur in samenwerking met het verantwoordingsorgaan in 2018 een aantal acties heeft geïnitieerd om de bezetting van het verantwoordingsorgaan weer op peil te brengen.

Daarnaast hebben we gesproken over dubbelfuncties en het bestaan van een hiërarchische relatie tussen het bestuursbureau en het bestuur. Ten aanzien van het bestaan van een hiërarchische relatie is afgesproken dat dit binnenkort meegenomen wordt in de risicoanalyse van het pensioenfonds. Ten aanzien van het bestaan van dubbelfuncties bevelen wij –op basis van onze ervaring afgelopen jaar– aan, om de compliance functie extern te beleggen.

Beloningsbeleid raad van toezicht

De leden van de raad van toezicht hebben in 2017 en de eerste helft van 2018 –als gevolg van de uitoefening van het toezicht– aanzienlijk meer uren moeten maken, dan het voor de beloning gehanteerde uitgangspunt van 100 uur per persoon per jaar. Voor

de gemaakte extra uren heeft de raad van toezicht een beperkte extra compensatie ontvangen. Wij merken op dat het huidige beloningsbeleid van het bestuur belemmerend kan werken voor een professioneel en kritisch toezicht. Wij bevelen aan dit beleid aan te passen aan de professionele eisen en verantwoordelijkheden die aan het toezicht gesteld worden.

Beheersing algemene gang van zaken

De beheersing van de algemene zaken voldoet, behoudens de eerdere opmerkingen over de onderbouwing van bepaalde beleidskeuzes en een aantal aandachtspunten, die hierna aan de orde komen. De risico- en beleggingsrapportages worden besproken in diverse commissies. Wij bevelen aan om (geïntegreerde) beleggings-, risico-, uitvoerings- en ISAE 3402 rapportages ook zichtbaar in het bestuur te agenderen en behandelen. In 2017 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden. De verplichte rapportages zijn tijdig aan DNB verstrekt.

In 2017 zijn verdere stappen gezet in de uitwerking van het risicomanagement. Hierbij is externe expertise ingeschakeld om een second opinion uit te voeren op het risicomanagement. De aanbevelingen die hieruit voortvloeiden zijn opgepakt door de commissie risicomanagement. Wij stellen vast dat het risicomanagement integraal deel uitmaakt van de jaarcyclus en dat ook invulling wordt gegeven aan het three lines of defense model. Periodiek vindt een herijking van risico's plaats. Wij bevelen aan het three lines of defense model verder te integreren in de besluitvormingsprocessen, met oog voor de tweede en derde lijn. Hierbij kunnen de gevolgen van de IORP II richtlijn meegenomen worden. Ten slotte is het aan te bevelen om –dit kan op basis van de risico analyse– het gewenste volwassenheidsniveau van het risicomanagement vast te stellen.

Afsluitend

Wij vertrouwen er op dat er binnen afzienbare termijn geschikte kandidaten voor de nieuwe raad van toezicht worden gevonden. Wij wensen het bestuur een goede en constructieve start toe met een nieuwe raad van toezicht en wensen het bestuur veel wijsheid en daadkracht om de uitdagingen voor de toekomst van het fonds voortvarend op te pakken.

De raad van toezicht,

Jan Raaijmakers (voorzitter)
Jobert Koomans
Jaco Groenewoud

Den Haag, juni 2018

Reactie bestuur bij bevindingen rvt bij jaarverslag 2017

Het bestuur merkt op dat de bevindingen van de raad van toezicht (rvt) mogelijk de suggestie wekken dat het beleid van het bestuur afwijkt van hetgeen de rvt stelt of aanbeveelt. Het bestuur constateert dat de gemaakte opmerkingen en aanbevelingen in het algemeen grotendeels overeenkomen met het (beoogde) bestuursbeleid. In algemene zin ziet het bestuur het verschil van inzicht over de rol en de taak die de rvt zou moeten vervullen terugkomen in de bevindingen. Het verschil van inzicht houdt in dat het bestuur van mening is dat de rvt gepaste afstand dient te houden tot het bestuur. De rvt daarentegen gebruikt bij zijn taakopvatting het nabijheids criterium en mengt zich hiermee in de bestuurlijke beleidsvrijheid. Het nabijheids criterium ontbeert in de visie van het bestuur een wettelijke grondslag.

Hieronder volgt de reactie van het bestuur op de bevindingen en aanbevelingen van de rvt.

Risico's financiële opzet

Wettelijk kader en scheiding verzekerd deel en eigen beheer

Het bestuur merkt op dat de strikte scheiding tussen het verzekerd deel en eigen beheer –en de dilemma's die daarbij kunnen spelen– in bestuursbeleid is uitgewerkt en meegenomen wordt in de besluitvorming. De uitwerking van dit beleid komt op diverse plaatsen terug in dit jaarverslag.

Haalbaarheidstoets

Het beleid omtrent de haalbaarheidstoets (HBT) en hoe de uitkomsten daarvan moeten worden geïnterpreteerd is elders in dit bestuursverslag beschreven. De aanbeveling om een HBT voor beide delen apart uit te voeren wordt niet overgenomen vanwege de wettelijke plicht om een integrale HBT uit te voeren. Om zicht te houden op de lange termijn kwaliteit van de eigen beheer pensioenregeling wordt periodiek een ALM-studie uitgevoerd. Daarom is een HBT eigen beheer niet nodig of wenselijk.

Beleidsdekkingsgraad

Het bestuur is zich bewust van het aangehaalde risico en heeft hier reeds beleidsmaatregelen voor getroffen. Verder heeft het onderwerp continu de aandacht van het bestuur.

Toekomstbestendigheid premiebeleid

Het bestuur constateert dat de stakeholders gedurende 2017 schriftelijk geïnformeerd zijn over de effecten van de rente op de premie. Verder is op de website van SPNG het premiebeleid beschreven.

Toekomstscenario's pensioenfonds

Gegeven het verschil van inzicht over de invulling van de rol en de taak die een rvt zou moeten vervullen, is het bestuur van oordeel dat de rvt zich begeeft op het terrein waar het bestuur beleidsvrijheid heeft. Het bestuur zal de vastgelegde afspraken over het externe onderzoek naar de huidige situatie van het fonds met risico's en kansen en een aantal haalbare opties voor de toekomst van het fonds vanzelfsprekend nakomen.

Totstandkoming beleid en verantwoording daarover

Het bestuur vindt ook dat de beleids- en verantwoordingscyclus op een professionele manier moet zijn vormgegeven binnen werkbare en kostenefficiënte kaders. De visie dat de beleidskeuzes voor verbetering vatbaar zijn, deelt het bestuur niet. Gedurende 2017 is het bestuur gaan werken met voorleggers waarin de overwegingen, risico's en belangafwegingen bij een bestuursbesluit worden opgenomen.

Governance

De aangehaalde risico's zijn het bestuur bekend. Hierover heeft in 2016 reeds een risicoafweging plaatsgevonden en zijn additionele maatregelen getroffen die periodiek getoetst worden.

Beloningsbeleid raad van toezicht

Het bestuur merkt op dat de aanzienlijke extra urenbesteding waarop de rvt doelt terug te leiden is op het hiervoor benoemde verschil van inzicht in de invulling van de rol en de taak van de raad van toezicht. Met de nieuwe rvt zal de rol- en taakopvatting en de daarbij behorende beloning worden afgestemd.

Beheersing algemene gang van zaken

Het bestuur merkt met tevredenheid op dat de inspanningen om het risicomanagement binnen het fonds verder vorm te geven zijn opgemerkt door de rvt en positief worden beoordeeld. Het bestuur streeft naar –gegeven de grootte en complexiteit van het fonds– een gestructureerd en geformaliseerd integraal risicomanagement (DNB-niveau 3). Randvoorwaarden daarbij zijn dat het proces werkbaar is, kostenefficiënt plaatsvindt en voldoet aan de wettelijke eisen.

Het bestuur dankt de rvt voor het verlenen van de goedkeuring aan het besluit tot vaststelling van het jaarverslag 2017.

Verslag verantwoordingsorgaan

Bevindingen verantwoordingsorgaan jaarverslag SPNG 2017

25 juni 2018

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur van SPNG legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over door het bestuur uitgevoerde beleid alsmede over de beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel minimaal een maal per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, opgenomen in het jaarverslag waar het oordeel betrekking op heeft.

Het verantwoordingsorgaan van SPNG is vanaf medio 2008 actief. Het orgaan vertegenwoordigt drie geledingen, de "actieve", deelnemers, de pensioengerechtigden en de bij SPNG aangesloten werkgevers. Helaas is de bemensing van het verantwoordingsorgaan ook in het verslag jaar 2017 niet op volledige sterkte geweest. Er wordt binnen alle geledingen actief gezocht naar geschikte kandidaten; echter dit heeft nog geen resultaat opgeleverd in het verslag jaar 2017.

Bevindingen verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan roept het bestuur op meer pro actief de ambities van het fonds waar te maken zoals die o.a. benoemd zijn in de "missie, visie en strategie". Doelen moeten concreet en meetbaar gesteld worden en niet alleen op papier kloppen. Van groot belang is om hier tijdig, open en volledig over te communiceren met de stakeholders.

In het verslag jaar heeft het verantwoordingsorgaan (op basis van argumenten) een negatief advies gegeven t.a.v. een voorstel van het bestuur voor verhoging vaste vergoeding bestuursleden. Het bestuur heeft n.a.v. deze argumentatie het voorstel ingetrokken.

Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het in 2017 door het bestuur gevoerde beleid is mede gebaseerd op gezamenlijke bijeenkomsten met het bestuur en/of raad van toezicht, ontvangen (concepten) van het jaarverslag over 2017, de actuair en accountants (concept) rapporten over 2017 en de reactie van de raad van toezicht op het (concept) bestuursverslag en de jaarrekening 2017.

De raad van toezicht heeft (na aanpassingen van het bestuur) het bestuur verslag en de jaarrekening over 2017 van een goedkeurende verklaring voorzien. De bevindingen en de aanbevelingen in het verslag van de raad van toezicht (zoals opgenomen in het jaarverslag SPNG 2017) worden op hoofdlijnen onderschreven door het verantwoordingsorgaan.

Eigen Beheer

De dekkingsgraad van het fonds in zijn geheel geeft in het verslagjaar 2017 geen aanleiding tot maatregelen. Het fonds staat er dankzij de herverzekerde aanspraken (tot 2013) goed voor. Het verantwoordingsorgaan ziet helaas geen verbetering in de pensioen opbouw van "eigen beheer"; van 1 januari 2013 t/m 31 december 2017 heeft de inleg in "eigen beheer" een serieuze waarde daling ondergaan.

De oproep aan het bestuur is om in 2018 acties te starten om deze negatieve trend tot stilstand te brengen en te gaan bouwen aan het herstel van de dekkingsgraad. Dus de "missie, visie en strategie" van het fonds in positieve resultaten weer te geven!

Toekomst bestendigheid fonds

De commissie Toekomst fonds is in 2016 van start gegaan en in het verslag jaar 2017 zijn een aantal opties naast elkaar gezet. Het verantwoordingsorgaan heeft met instemming en positief gereageerd op deze presentatie; echter zou graag zien dat in 2018 een definitieve keuze wordt gemaakt (in de beleving van het verantwoordingsorgaan zullen de (externe) factoren niet wezenlijk veranderen, welke een uitstel van een besluit rechtvaardigen). Ook hiervoor geldt: maak de "missie, visie en strategie" waar!

Haalbaarheidstoets

In het jaarverslag 2016 heeft het bestuur in haar verslag gemeld, dat de haalbaarheidstoets 2017 niet juist is uitgevoerd en daardoor de pensioenresultaten te hoog berekend zijn.

Het verantwoordingsorgaan roept het bestuur op helder en transparant te communiceren wat dit feitelijk betekent voor de deelnemers t.a.v. hun opgebouwde rechten in herverzekerd en eigen beheer.

Samenwerking Bestuur en RVT

Al in 2016 constateerde het verantwoordingsorgaan, dat de samenwerking tussen bestuur en raad van toezicht voor verbetering vatbaar was. In 2017 zijn er meerdere gesprekken geweest tussen bestuur en raad van toezicht om tot goede werkafspraken te komen. Helaas moet het verantwoordingsorgaan vaststellen dat dit niet gelukt is en is gebleken, dat er geen werkbare situatie meer is en er afspraken zijn gemaakt voor een versneld aftreden van de gehele raad van toezicht. Dit wordt zeer betreurd door het verantwoordingsorgaan.

Positief is, dat er werkbare afspraken zijn gemaakt om de continuïteit van toezicht te borgen (inclusief overdracht aan een nieuw te benoemen raad van toezicht) tot het moment van aantreden nieuwe raad van toezicht.

Tot slot

In 2018 zal ons inziens de focus moeten liggen op (het veilig stellen) van de (toekomstige) belangen van alle deelnemers en andere belanghebbenden van het fonds om voor hun een zo goed mogelijk pensioen tegen zo laag mogelijke kosten te realiseren. Verder uitstel van een definitieve beslissing t.a.v. toekomst fonds is, naar het oordeel van het verantwoordingsorgaan, niet wenselijk. Ook in dit proces vindt het verantwoordingsorgaan het belangrijk tijdig, open, volledig en transparant te zijn in de communicatie naar alle stakeholders.

Het verantwoordingsorgaan dankt het bestuur, haar adviseurs en de raad van toezicht van het pensioenfonds voor de constructieve samenwerking in het verslagjaar en vertrouwen op een vruchtbare samenwerking tussen bestuur, nieuwe raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan

Henri van Proosdij
Voorzitter a.i.

Reactie bestuur

Het bestuur deelt de mening van het verantwoordingsorgaan dat de samenwerking in 2017 op een constructieve wijze heeft plaatsgevonden. Dit ondanks de smalle bezetting van het verantwoordingsorgaan in 2017, veroorzaakt door omstandigheden waarop de leden van het verantwoordingsorgaan en het bestuur geen invloed hadden. Het bestuur vertrouwt erop dat door het invullen van de vacatures binnen het verantwoordingsorgaan in 2018 de taken en verantwoordelijkheden binnen het verantwoordingsorgaan breder gedragen kunnen worden. Het bestuur zal zich inzetten voor adequate bezetting van het verantwoordingsorgaan.

Het bestuur heeft kennisgenomen van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan en zal daar waar opportuun de gegeven aanbevelingen ter overweging meenemen. Bij de bevindingen van het verantwoordingsorgaan merkt het bestuur het volgende op:

- Eigen beheer gedeelte van de pensioenverplichtingen: besluitvorming daarover zal plaatsvinden in het licht van het op verzoek van de raad van toezicht te vragen onafhankelijk advies over denkbare toekomstscenario's voor het fonds;
- Bestuursvergoeding: deze ligt bij het fonds aan de onderkant van de markt, zie ook het bestuursverslag op pagina 37;
- Haalbaarheidstoets 2016: de problematiek vond zijn oorzaak in een abusievelijk onjuiste modellering, zie pagina 14 en 15 van het jaarverslag.

Het bestuur dankt de leden van het verantwoordingsorgaan voor hun inzet en gegeven adviezen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2017	2016
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Zakelijke waarden	37.223	33.356
Vastrentende waarden	80.388	56.647
Derivaten	9.601	11.775
Overige beleggingen	1.335	1.019
	128.547	102.797
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	924.632	962.032
Vorderingen en overlopende activa [3]	74.659	72.389
Liquide middelen [4]	4.048	4.121
Totaal activa	1.131.886	1.141.339

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2017	2016
Reserves		
Minimale reserve Verzekerd deel [5]	9.764	9.749
Reserve Verzekerd deel [6]	50.839	46.172
Reserve Eigen beheer [7]	-8.971	-11.428
	51.632	44.493
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [8]	136.291	116.075
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [9]	924.632	962.032
	1.060.923	1.078.107
Overige technische voorzieningen		
Kostenvoorziening Verzekerd deel [10]	12.945	12.879
	12.945	12.879
Kortlopende schulden en overlopende passiva [11]	6.386	5.860
Totaal passiva	1.131.886	1.141.339

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2017	2016
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [12]		
Directe beleggingsopbrengsten	-163	-183
Indirecte beleggingsopbrengsten	3.072	9.221
Kosten van vermogensbeheer	-1.029	-661
	1.880	8.377
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [13]	23.650	22.592
Saldo van overdrachten van rechten [14]	-432	833
Pensioenuitkeringen [15]	-21.727	-20.628
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [16]		
Pensioenopbouw	-22.260	-18.727
Indexering en overige toeslagen	0	-5
Rentetoevoeging	299	60
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	908	700
Toename voorziening toekomstige kosten	-854	-718
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	36	28
Kanssystemen	-469	-539
Wijziging markttrente	2.061	-13.297
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	70	-1.181
Wijziging actuariële grondslagen	0	-1.709
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-7	44
	-20.216	-35.344
Mutatie overige technische voorziening [17]	-66	-3.234
Herverzekering [18]	25.733	26.039

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2017	2016
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [19]	-1.671	-1.750
Overige baten en lasten [20]	-12	107
Saldo van baten en lasten	7.139	-3.008
Bestemming van het saldo		
Minimale reserve Verzekerd deel	15	779
Reserve Verzekerd deel	4.667	1.963
Reserve Eigen beheer	2.457	-5.750
	7.139	-3.008

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2017	2016
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	23.666	19.891
Uitkeringen uit herverzekering	23.848	20.514
Overgenomen pensioenverplichtingen	140	1.236
Overige	5	20
	47.659	41.661
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-21.700	-20.613
Overgedragen pensioenverplichtingen	-651	-405
Premies herverzekering	-417	-1.084
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.592	-2.021
Overige	-16	0
	-24.376	-24.123
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	-162	-183
Verkopen en aflossingen beleggingen	62.117	66.071
	61.955	65.888
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-84.283	-79.893
Kosten van vermogensbeheer	-1.028	-661
	-85.311	-80.554
Mutatie liquide middelen	-73	2.872
Saldo liquide middelen 1 januari	4.121	1.249
Saldo liquide middelen 31 december	4.048	4.121

Toelichting grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op 28 juni 2018 in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op marktwaarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een passief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Vreemde valuta

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen marktwaarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Beleggingen

Alle beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten worden direct in de staat van baten en lasten verantwoord.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen de door de beleggingsinstelling gerapporteerde intrinsieke waarde (zijnde de marktwaarde van de participaties op basis van de onderliggende intrinsieke waarden).

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Indien geen betrouwbare schatting van de actuele waarde van de vastrentende waarden is te maken, worden vastrentende waarden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. De waarde van de derivaten is opgenomen onder de pensioenbeleggingen (tenzij een schuld) en de resultaten van de derivaten zijn opgenomen onder de indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

De overige beleggingen betreffen participaties in beleggingsinstellingen die niet in een beleggingscategorie zijn in te delen. Deze beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien geen betrouwbare schatting van de marktwaarde van deze beleggingen is te maken, worden deze gewaardeerd op kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Op basis van de met herverzekeraars afgesloten garantiecontracten berusten de beleggings- en verzekeringstechnische (actuariële) risico's bij de herverzekeraars. Het fonds heeft recht op positieve resultaten uit hoofde van beide risico's. Hiertoe wordt jaarlijks door de herverzekeraars een nacalculatie opgesteld en worden positieve resultaten verrekend in de rekening-courant met het fonds. In geval van een tekort worden dit verrekend met de cumulatieve overschotten uit voorgaande perioden.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Aangezien er sprake is van herverzekerde verplichtingen door middel van een garantiecontract worden de onderliggende beleggingen niet in de balans opgenomen. Bij garantiecontracten dient de vordering op de verzekeraar te worden bepaald op basis van de voorziening pensioenverplichtingen die is berekend volgens de grondslagen van het fonds. Deze grondslagen zijn toegelicht bij de post voorzieningen. De verzekerde uitkeringen zijn premievrij achtergelaten bij de verzekeraars, en de waarde van de vordering op de verzekeraars is gelijk aan de onder technische voorzieningen opgenomen voorziening voor pensioenverplichtingen.

Op grond van RJ 610.228 dient informatie over het belegd vermogen betreffende garantiecontracten (bij een gesepareerd depot) in de toelichting van de balans te worden opgenomen. Dit belegd vermogen komt voor rekening en risico van de herverzekeraar en wordt door hem beheerd. Het pensioenfonds is noch economisch noch juridisch eigenaar van dit belegd vermogen. De in de toelichting opgenomen beleggingen zijn op marktwaarde gewaardeerd. Het verschil tussen het verzekerd deel van de technische voorziening berekend volgens de grondslagen van het pensioenfonds en de door de verzekeraar beheerde beleggingen is voor rekening en risico van de herverzekeraars. Het fonds beoordeelt de kredietwaardigheid van de verzekeraars en past voor zover nodig een afslag toe voor het kredietrisico. In 2017 is geen afslag toegepast.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB-gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende fondsreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd.

Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling van betaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen per 31 december 2017 zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- a) De rentevoet is gelijk aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per ultimo verslagjaar en komt voor de technische voorziening voor risico fonds ongeveer overeen met een vaste rekenrente van 1,68% (2016: 1,55%).
- b) De sterftekansen zijn ontleend aan de overlevingstafels AG Prognosetafel 2016 startjaar 2018 zonder leeftijdcorrecties. Daarnaast gebruikt het fonds een fondsspecifieke ervaringssterfte conform model Towers Watson. Naar de mening van het bestuur wordt aldus op een passende wijze voldaan aan de eis van DNB tot het hanteren van prudente grondslagen.
- c) Voor het partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder is dan de verzekerde vrouw.
- d) Tot pensioendatum wordt de reservering voor het nabestaandenpensioen gebaseerd op het onbepaalde partnersysteem. Na pensioendatum wordt uitgegaan van de daadwerkelijke burgerlijke staat (bepaalde partnersysteem).
- e) In de technische voorziening voor risico fonds is een excassokostenvoorziening begrepen van 4% van de netto voorziening. Gedurende 2017 is de opslag toekomstige kosten opnieuw bezien en bleek een aanpassing niet noodzakelijk.
- f) Voor arbeidsongeschikte deelnemers met vrijstelling van premiebetaling is de technische voorziening gebaseerd op de te bereiken aanspraken. Er wordt geen rekening gehouden met revalidatiekansen.
- g) In de technische voorziening voor risico fonds is een voorziening langdurig zieken begrepen. Deze voorziening bestaat uit de risicopremie arbeidsongeschiktheid van de afgelopen twee boekjaren. Hierbij wordt de risicopremie arbeidsongeschiktheid voor het arbeidsongeschiktheidsrisico dat volledig is herverzekerd buiten beschouwing gelaten.

Verzekerd deel technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB-gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende fondsreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd.

Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling van betaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen per 31 december 2017 zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- a) De rentevoet is gelijk aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per ultimo verslagjaar en komt voor het herverzekeringsdeel technische voorziening ongeveer overeen met een vaste rekenrente van 1,49% (2016: 1,33%).
- b) De sterftekansen zijn ontleend aan de overlevingstafels AG Prognosetafel 2016 (startjaar 2018) zonder leeftijdcorrecties. Daarnaast gebruikt het fonds een fondsspecifieke ervaringssterfte conform model Towers Watson. Naar de mening van het bestuur wordt aldus op een passende wijze voldaan aan de eis van DNB tot het hanteren van prudente grondslagen.
- c) Voor het partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder is dan de verzekerde vrouw.
- d) Voor de reserveringswijze van het partnerpensioen wordt aangesloten bij de systematiek zoals gehanteerd door de verzekeraars.
- e) De netto premiereserve bij pensioenregeling A heeft een kostenopslag van 1,5% van de netto premiereserve en pensioenregeling B heeft een kostenopslag van 3,0%.
- f) De schadevoorziening voor verzekerden met vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is bepaald als de bruto koopsom voor het nog niet gefinancierde gedeelte van de verzekering. Bij de bepaling van schadevoorziening is geen rekening gehouden met de kans op revalidatie.

Overige technische voorzieningen

De overige technische voorzieningen bestaat uit de additionele kostenvoorziening Verzekerd deel. Deze is gevormd omdat er voor de garantiecontracten geen premies en dus ook geen kostenvergoeding meer ontvangen wordt. Om er zeker van te zijn om de contracten in de toekomst af te kunnen wikkelen is een kostenvoorziening gevormd.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De Kortlopende schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen nominale waarde. Alle Kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2016	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2017
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	33.356	5.200	-4.590	125	3.132	37.223
	33.356	5.200	-4.590	125	3.132	37.223
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	56.647	55.374	-29.187	-3.686	1.240	80.388
	56.647	55.374	-29.187	-3.686	1.240	80.388
Derivaten						
Rentederivaten	6.881	0	-3.006	0	0	3.875
Valutaderivaten	-266	-1.686	0	1.686	580	314
	6.615	-1.686	-3.006	1.686	580	4.189
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	1.019	25.395	-25.074	-4	-1	1.335
	1.019	25.395	-25.074	-4	-1	1.335
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	97.637	84.283	-61.857	-1.879	4.951	123.135
Waarde beleggingen voor risico pensioenfonds	97.637					123.135
Derivaten opgenomen onder Kortlopende schulden en overige passiva	5.160					5.412
	102.797					128.547

Er zijn geen beleggingen in de deelnemende ondernemingen en de aan haar gelieerde ondernemingen.

Directe marktnotering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Onafhankelijke taxaties: geen directe beursnotering, een derde partij taxeert de waarde.

NCW-berekening: Netto contante waarde: geen directe beursnotering, voortgevloeide kasstromen worden contant gemaakt om de waarde te bepalen.

Overige waarderingsmethoden: de waardering is gebaseerd op intrinsieke waarde gebaseerd op de gecontroleerde jaarverslagen van de desbetreffende beleggingsfondsen.

Ultimo 2017	Genoteerde markt-prijzen	Onafhanke-lijke taxaties	NCW- berekening	Overige waarderings-methoden	Totaal
Zakelijke waarden	0	0	0	37.223	37.223
Vastrentende waarden	0	0	0	80.388	80.388
Derivaten	0	0	4.189	0	4.189
Overige beleggingen	0	0	0	1.335	1.335
	0	0	4.189	118.946	123.135

Ultimo 2016	Genoteerde markt-prijzen	Onafhanke-lijke taxaties	NCW- berekening	Overige waarderings-methoden	Totaal
Zakelijke waarden	0	0	0	33.356	33.356
Vastrentende waarden	0	0	0	56.647	56.647
Derivaten	0	0	6.615	0	6.615
Overige beleggingen	0	0	0	1.019	1.019
	0	0	6.615	91.022	97.637

	2017	2016
[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	924.632	962.032

In deze post herverzekering zijn de garantiecontracten met Aegon en Nationale Nederlanden opgenomen. De opbouw van het Pensioenfonds tot en met 2012 heeft in deze contracten plaatsgevonden. Vanaf 2013 vindt er in deze garantiecontracten geen nieuwe opbouw meer plaats.

Op grond van RJ 610.228 dient informatie over het belegd vermogen garantiecontracten te worden opgenomen. Het fonds heeft geen zeggenschap over het gevoerde beleggingsbeleid, en is noch economisch noch juridisch eigenaar van dat belegd vermogen. Gezien de financiële positie van herverzekeraars wordt geen afslag voor kredietrisico noodzakelijk geacht. Onderstaande beleggingsportefeuille staat tegenover de verplichting van Aegon en Nationale Nederlanden.

	2016	Aankopen/ Verkopen	Beleggings- resultaat	2017
Nationale Nederlanden				
Onroerende zaken	13.293	-481	733	13.545
Zakelijke waarden	70.458	2.009	6.232	78.699
Vastrentende waarden	261.934	-13.854	1.759	249.839
Overige beleggingen	0	0	0	0
Overige	417	-399	0	18
	346.102	-12.725	8.724	342.101
Aegon (groothandel)				
Onroerende zaken	0	0	0	0
Zakelijke waarden	0	0	0	0
Vastrentende waarden	0	0	0	0
Overige beleggingen	158.746	-2.148	3.394	159.992
Overige	1.057	0	0	1.057
	159.803	-2.148	3.394	161.049
Aegon (Hegro)				
Onroerende zaken	0	0	0	0
Zakelijke waarden	0	0	0	0
Vastrentende waarden	0	0	0	0
Overige beleggingen	76.984	-430	1.662	78.216
Overige	91	0	0	91
	77.075	-430	1.662	78.307
Totaal				
Onroerende zaken	13.293	-481	733	13.545
Zakelijke waarden	70.458	2.009	6.232	78.699
Vastrentende waarden	261.934	-13.854	1.759	249.839
Overige beleggingen	235.730	-2.578	5.056	238.208
Overige	1.565	-399	0	1.166
	582.980	-15.303	13.780	581.457

Naast de beleggingsportefeuilles die tegenover de herverzekerde verplichtingen staan, staan er ook nog achtergestelde leningen ter grootte van 40,1 miljoen (2016: 44,0 miljoen) tegenover deze verplichtingen.

	2017	2016
[3] Vorderingen en overlopende activa		
<i>Vorderingen op de herverzekeraars</i>		
Rekening courant herverzekeraars	3.294	23.941
Vrije reserve herverzekeraars	68.324	45.376
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	3.025	3.046
Beleggingen	15	15
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	1	1
Overige	0	10
Totaal vorderingen en overlopende activa	74.659	72.389
Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar. Op de vorderingen op de aangesloten ondernemingen is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht ter hoogte van € 18 (2016: € 18)		
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	69	458
Banken	3.979	3.663
	4.048	4.121
Alle liquide middelen zijn vrij opneembaar.		
Passiva		
Reserves		
[5] Minimale reserves Verzekerd deel		
Stand per 1 januari	9.749	8.970
Saldobestemming boekjaar	15	779
Stand per 31 december	9.764	9.749
[6] Reserve Verzekerd deel		
Stand per 1 januari	46.172	44.209
Saldobestemming boekjaar	4.667	1.963
Stand per 31 december	50.839	46.172

	2017		2016	
[7] Reserve Eigen beheer				
Stand per 1 januari	-11.428		-5.678	
Saldobestemming boekjaar	2.457		-5.750	
Stand per 31 december	-8.971		-11.428	
De resultaten van het Pensioenfonds worden gesplitst naar Eigen beheer en Verzekerd deel. De resultaten van Eigen beheer en het verzekerd deel worden aan hun respectievelijke reserves toebedeeld. De Minimale reserve verzekerd deel is 1% van het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen plus 4% van de additionele kostenvoorziening Verzekerd deel. De mutatie in deze reserve wordt toegevoegd of in mindering gebracht op de resultaten die toegevoegd worden aan de Reserve verzekerd deel.				
Totaal eigen vermogen	51.632		44.493	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	16.929	101,6%	15.952	101,5%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	29.643	102,8%	26.734	102,5%
De dekkingsgraad is		104,8%		104,1%
De dekkingsgraad Verzekerd deel is		93,4%		90,2%
De dekkingsgraad Eigen beheer is		106,5%		105,7%
De beleidsdekkingsgraad is		104,6%		103,9%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen gedeeld door de technische voorzieningen en overige technische voorzieningen				
Technische voorzieningen				
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds				
Het verloop van de voorziening is als volgt:				
Stand per 1 januari	116.075		80.731	
Pensioenopbouw	22.260		18.727	
Indexering en overige toeslagen	0		5	
Rentetoevoeging	-299		-60	
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-908		-700	
Toename voorziening toekomstige kosten	854		718	
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-36		-28	
Kanssystemen	469		539	
Wijziging marktrente	-2.061		13.297	
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-70		1.181	
Wijziging actuariële grondslagen	0		1.709	
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	7		-44	
Stand per 31 december	136.291		116.075	

	2017	2016
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd		
– Actieve deelnemers	78.563	77.500
– Gewezen deelnemers	40.988	24.460
– Pensioengerechtigden	10.660	8.958
– Overige	6.080	5.157
	136.291	116.075
[9] Verzekerd deel technische voorzieningen		
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Stand per 1 januari	962.032	887.378
Pensioenopbouw	51	8
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	-2.060	-525
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-21.607	-20.639
Toename voorziening toekomstige kosten	0	0
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	0	0
Kanssystemen	249	-1.345
Wijziging marktrente	-13.033	81.512
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-378	-120
Wijziging actuariële grondslagen	0	16.496
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-622	-733
Stand per 31 december	924.632	962.032
De voorziening verzekerd deel technische voorzieningen is als volgt opgebouwd		
– Actieve deelnemers	134.111	181.829
– Gewezen deelnemers	466.480	457.468
– Pensioengerechtigden	324.041	322.735
	924.632	962.032
Totaal technische voorzieningen	1.060.923	1.078.107

	2017	2016
[10] Overige technische voorzieningen		
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Stand per 1 januari	12.879	9.645
Aanvullende opvoer kosten voorziening	618	2.878
Benodigde intresttoevoeging	-26	-6
Wijziging rentecurve	-144	720
Vrijval kosten	-382	-358
Stand per 31 december	12.945	12.879
[11] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	5.412	5.160
Beleggingen	270	9
Schulden aan aangesloten ondernemingen	0	5
Schulden uit hoofde van waardeoverdrachten	0	74
Belastingen en sociale premies	445	419
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	257	188
Overige	2	5
	6.386	5.860

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in de deelnemende ondernemingen en de aan haar gelieerde ondernemingen.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet toegekende indexaties; inhaalambitie

Het bestuur besluit over een eventuele inhaaltoeslag. Er bestaat geen recht op een inhaaltoeslag. Het bestuur kan het toeslagenbeleid te allen tijde voor alle deelnemers en gewezen deelnemers (waaronder mede begrepen de pensioengerechtigden) aanpassen.

Uitbesteding

Per 1 januari 2018 heeft SPNG een overeenkomst inzake pensioenuitvoering en een Service Level Agreement (SLA) afgesloten met AZL N.V. (en stichting samenwerkende Pensioenfondsen) inzake de pensioenadministratie. Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2022. AZL verricht ook de administratie van de herverzekerde pensioenen bij Aegon en Nationale Nederlanden. In dat kader heeft SPNG met Aegon een overeenkomst inzake externe administratie gesloten. Daarnaast heeft SPNG een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. inzake integraal vermogensbeheer. Het contract met Achmea is per 1 januari 2018 gewijzigd. De overeenkomst is aangegaan voor onbepaalde tijd en door SPNG met onmiddellijke ingang op te zeggen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2017	2016
[12] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Zakelijke waarden	0	1
Overige beleggingen	-106	-185
Subtotaal	-106	-184
Banken	-22	-14
Herverzekeraar	-40	-14
Ondernemingen	7	7
Waardeoverdrachten	-1	23
Overige	-1	-1
Totaal directe beleggingsopbrengsten	-163	-183
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Zakelijke waarden	125	-63
Vastrentende waarden	-3.686	5.373
Derivaten	1.686	-341
Overige beleggingen	-4	-1
	-1.879	4.968
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Zakelijke waarden	3.132	3.560
Vastrentende waarden	1.240	868
Derivaten	580	-175
Overige beleggingen	-1	0
	4.951	4.253
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	3.072	9.221

	2017	2016
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-1.029	-661
Totaal kosten vermogensbeheer	-1.029	-661
De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	1.880	8.377
[13] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers	23.572	22.592
Inkoopsommen	78	0
	23.650	22.592
Kostendeekkende premie	28.795	25.013
Gedempte kostendeekkende premie	19.823	17.956
Feitelijke premie	23.572	22.592
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	24.077	20.310
– Opslag in stand houden vereist vermogen	3.515	3.392
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.203	1.311
	28.795	25.013
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	16.248	14.263
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.372	2.382
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.203	1.311
	19.823	17.956
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	16.248	14.263
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.372	2.382
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.203	1.311
– Premiemarge	3.749	4.636
	23.572	22.592

	2017	2016
[14] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	219	1.239
Overgedragen pensioenverplichtingen	-651	-406
	-432	833
[15] Pensioenuitkeringen		
<i>Pensioenen</i>		
Ouderdomspensioen	-17.525	-16.669
Partnerpensioen	-3.294	-3.165
Wezenpensioen	-76	-76
Subtotaal	-20.895	-19.910
<i>Andere uitkeringen</i>		
Afkoopsommen	-739	-615
Overige uitkeringen	-93	-103
Subtotaal	-832	-718
Totaal pensioenuitkeringen	-21.727	-20.628
[16] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-22.260	-18.727
Indexering en overige toeslagen	0	-5
Rentetoevoeging	299	60
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	908	700
Toename voorziening toekomstige kosten	-854	-718
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	36	28
Kanssystemen	-469	-539
Wijziging marktrente	2.061	-13.297
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	70	-1.181
Wijziging actuariële grondslagen	0	-1.709
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-7	44
	-20.216	-35.344

	2017	2016
[17] Mutatie overige technische voorziening		
Herijking voorziening	-618	-2.878
Benodigde intresttoevoeging	26	6
Wijziging rentecurve	144	-720
Vrijval kosten	382	358
	-66	-3.234
[18] Herverzekering		
<i>Premies herverzekering</i>		
Premies herverzekering	625	11
Premies herverzekering eigen beheer	-1.041	-865
	-416	-854
<i>Uitkeringen uit herverzekering</i>		
Uitkeringen uit herverzekering	20.681	20.195
Uitkeringen uit herverzekering eigen beheer	6	378
	20.687	20.573
Winstdeling herverzekering garantiecontracten	5.462	6.320
Winstdeling herverzekering eigen beheer	0	0
	25.733	26.039
[19] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie AZL	-868	-1.034
Administratie herverzekeraars	301	304
Accountantscontrole	-70	-62
Actuaris certificering	-21	-21
Bestuurskosten	-211	-191
Toezichtskosten	-94	-98
Contributies en bijdragen	-20	-19
Advieskosten	-214	-173
Secretariaatskosten	-369	-346
Communicatiekosten	-78	-87
Beleggingsadvies	-12	-21
Diversen	-15	-2
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.671	-1.750

	2017	2016
[20] Overige baten en lasten		
Vrijval voorziening oninbare premievordering	-1	86
Diversen	-11	21
	-12	107
Saldo van baten en lasten	7.139	-3.008

Bezoldiging bestuursleden, deelnemersraad en verantwoordingsorgaan

De vergoeding over het jaar 2017 tezamen bedraagt € 211 (2016: € 191).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2017 had Stichting Pensioenfonds Nederlandse Groothandel geen personeelsleden in dienst.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen zijnde het fonds, de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Een aantal bestuurders neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

Bestemming saldo van baten en lasten

Resultaat verdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2017 als volgt te verdelen:

	2.017
	x € 1.000
Minimale reserve Verzekerd deel	15
Reserve Verzekerd deel	4.667
Reserve Eigen beheer	2.457
	7.139

Actuariële analyse van het saldo

	Eigen beheer	Verzekerd deel	2017	2016
Beleggingsopbrengsten	4.280	6.569	10.849	-725
Premies	-1.708	-22	-1.730	953
Waardeoverdrachten	29	-231	-202	-318
Kosten	0	-45	-45	-52
Uitkeringen	101	22	123	154
Kanssystemen	-237	0	-237	-48
Reguliere mutaties	-7	0	-7	4
Toeslagverlening	0	0	0	-5
Wijziging Actuariële grondslagen	0	0	0	-4.587
Overige mutaties TV	0	-618	-618	40
Andere oorzaken	-1	-993	-994	1.576
	2.457	4.682	7.139	-3.008

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het vereist eigen vermogen in het Actuarieel Rapport is de risicoparaagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe). In de risicoparaagraaf worden de afzonderlijke risico's van het vereist eigen vermogen gerelateerd aan de voorziening. Er wordt getoetst op basis van het vereist eigen vermogen gebaseerd op de strategische verdeling. De impact van de afzonderlijke risico's wordt tevens getoond voor het feitelijk vereist eigen vermogen omdat de vereiste dekking op basis van de feitelijke verdeling in het nieuwe FTK onder andere een belangrijke rol speelt bij de korte termijn risicohouding van het fonds.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekking. De beleidsdekking wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekking. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekking op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekking om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2017 van 102,8% en 2016 van 102,5%.

	2017		2016	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	4.763	2,1	3.750	1,9
Zakelijke waarden risico (S2)	14.241	9,3	12.104	9,3
Valutarisico (S3)	4.420	0,7	2.744	0,4
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	3.792	1,8	3.391	1,9
Verzekeringstechnisch risico (S6)	5.353	1,0	4.624	1,1
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie-effect	-12.301		-9.628	
Vereist eigen vermogen	20.268	14,9	16.985	14,6
Toevoeging 1% buffer herverzekerde technische voorziening	9.375	0,1	9.749	0,1
Afname toerekening totale technische voorziening		-12,2		-12,2
	29.643	2,8	26.734	2,5

	2017		2016	
	€	%	€	%
Aanwezige dekkingsgraad		104,8		104,1
Beleidsdekkingsgraad		104,6		103,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad		101,6		101,5
Vereiste dekkingsgraad		102,8		102,5

Het diversificatie-effect compenseert voor het feit dat DNB verwacht dat niet alle risico's zich op het zelfde moment voor zullen doen. Zodoende heeft dit dus een verlagend effect op het Vereist Eigen Vermogen.

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2017 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds niet in een tekort verkeert. In boekjaar 2017 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 104,6%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2016 van 103,9%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 0,7%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (exclusief rentederivaten) 4,3 (2016: 4,1)
 Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 26,0 (2016: 18,9)
 Duratie van de pensioenverplichtingen 26,8 (2016: 27,1)

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	15.859		15.859	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	13.095		11.096	
Renterisico	2.764	1,0	4.763	2,1
Afdekkingspercentage (B/A)		82,6		70,0

De renteafdekking in het strategische beleid op basis van de swap curve met UFR-methodiek bedraagt 70,0%. Rentegevoeligheid wordt hierbij uitgedrukt als DV01 (waardeverandering als gevolg van 1 basispunt verschuiving van de marktrente).

De vermogensbeheerder Achmea IM heeft het feitelijke afdekkingspercentage bepaald op 70,2% ultimo 2017. Dit valt binnen de bandbreedte uit het beleggingsplan 2017

Voor de berekening van het renterisico als onderdeel van het VEV wordt rentegevoeligheid niet uitgedrukt als DV01, maar wordt per looptijd de rente vermenigvuldigd met de factoren uit de door DNB voorgeschreven tabel. De feitelijke afdekking op basis van deze methodiek bedraagt derhalve 82,6%.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 2.764 (1,0%) en voor het strategisch renterisico 4.763 (2,1%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefunds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoed categorieën getoond.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen en vastgoed per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	30.995	83,3	28.061	84,1
Opkomende markten (Emerging markets)	6.228	16,7	5.295	15,9
	37.223	100,0	33.356	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 14.418 (9,5%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 14.241 (9,3%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	84.973	69,0	67.247	68,9
Amerikaanse dollar	19.781	16,1	17.306	17,7
Japanse yen	2.707	2,2	2.483	2,5
Britse pound sterling	2.024	1,6	1.819	1,9
Hong Kong dollar	1.771	1,4	855	0,9
Overige	11.879	9,7	7.927	8,1
	123.135	100,0	97.637	100,0
<i>Totaal beleggingen naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	106.643	86,6	88.708	90,9
Amerikaanse dollar	2.074	1,7	795	0,8
Japanse Yen	2.521	2,0	138	0,1
Britse pound sterling	25	0,0	61	0,1
Zwitserse Frank	-7	0,0	8	0,0
Overige	11.879	9,7	7.927	8,1
	123.135	100,0	97.637	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 5.153 (1,0%) en voor het strategisch valuta risico 4.420 (0,7%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geassocieerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	27.629	34,4	17.006	30,0
AA	9.829	12,2	8.881	15,7
A	4.982	6,2	3.422	6,0
BBB	9.625	12,0	6.707	11,8
Lager dan BBB	10.317	12,8	8.192	14,5
Geen rating	18.006	22,4	12.439	22,0
	80.388	100,0	56.647	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	30.385	37,8	18.213	32,2
Resterende looptijd <> 5 jaar	21.725	27,0	18.096	31,9
Resterende looptijd >= 5 jaar	28.278	35,2	20.338	35,9
	80.388	100,0	56.647	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 3.794 (1,7%) en voor het strategisch kredietrisico van 3.792 (1,8%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 5.353 (1,1%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 5.553 (1,0%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd

	2017		2016	
	€	%	€	%
Aandelen en vastgoed				
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	7.069	19,0	6.288	18,9
Industriële ondernemingen	8.383	22,5	7.660	23,0
Handel	7.643	20,5	7.083	21,2
Overige dienstverlening	11.919	32,0	10.055	30,1
Andere sectoren	2.209	5,9	2.270	6,8
	37.223	100,0	33.356	100,0
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per categorie:</i>				
Staatsobligaties	57.993	72,1	39.292	69,4
Bedrijfsobligaties	22.395	27,9	17.355	30,6
	80.388	100,0	56.647	100,0

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds is de tracking error lager dan 1% en worden er dus geen buffers voor actief beheer berekend.

Effect toerekenen naar totale vereiste dekkinggraad

Om van de vereiste dekkinggraad voor risico fonds te geraken tot de vereiste dekkinggraad dient een aanpassing van -12,2%-punt toegevoegd te worden op basis van de feitelijke verdeling en een aanpassing van -11,7%-punt op basis van de strategische verdeling. Deze aanpassingen dienen gemaakt te worden omdat het fonds een technische voorziening verzekerd deel heeft.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Den Haag, getekend d.d. 28 juni 2018

Het bestuur

De heer H.J.A. Brak, voorzitter

De heer I. Slikkerveen, voorzitter

De heer R. van Diepen, bestuurslid

De heer C.H.L.M. Filippini, bestuurslid

De heer S. Lahiri, bestuurslid

De heer C. Lonsain, bestuurslid

De heer R.L.P. Schellekens, bestuurslid

Overige gegevens

Statutaire regeling resultaatbepaling

De resultaatverdeling is niet statutair vastgelegd

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel te 's Gravenhage is aan Milliman Pensioenen v.o.f. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2017.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen v.o.f.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,75% van het pensioenvermogen einde 2017. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 420.000 euro te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat een groot deel van de verplichtingen van het pensioenfonds volledig zijn verzekerd door middel van een garantiecontract en dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 28 juni 2018

Ir. P.M. Wouda AAG
verbonden aan Milliman Pensioenen v.o.f.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel

Verklaring over de in het verslag over het boekjaar opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit verslag over het boekjaar opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de staat van baten en lasten over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel (hierna: de stichting), zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 8,4 miljoen.
Toegepaste benchmark	0,75% van het pensioenvermogen per 31 december 2017, zijnde het totaal van de technische voorzieningen, de overige technische voorzieningen en de reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van de stichting en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Aangezien de beleidsdekkingsgraad per jaareinde niet dichtbij een kritieke grens ligt, maar de (beleids-)dekkingsgraad van het eigen beheer deel wel lager is dan vereist, hebben wij een percentage van 0,75% gehanteerd.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 420.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben in vergelijking met voorgaand jaar geen wijzigingen in de kernpunten van onze controle aangebracht.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. De stichting is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of de stichting voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting '[7] Reserves Eigen Beheer' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids) dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2017 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van de stichting beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad	
	Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maandsdekkingsgraden: – Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht. – Daarnaast heeft de certificerende actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de maandelijkse dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerende actuaire.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2017.

Waardering van het herverzekeringdeel technische voorzieningen en toelichting van de beleggingen onder het herverzekeringcontract	
Risico	De technische voorzieningen inzake aanspraken tot en met 2012 zijn herverzekerd door middel van garantiecontracten. De aanspraken vanaf 2013 worden voor risico van het pensioenfonds opgebouwd. De vorderingen uit hoofde van de garantiecontracten is opgenomen in de balans onder de post herverzekeringdeel technische voorzieningen en betreft een significante post in de balans van de stichting. Vanuit verslaggevingsvereisten zijn in de toelichting de in gesepareerd beleggingsdepots opgenomen beleggingen van de post herverzekeringdeel technische voorziening verantwoord. Tevens worden op basis van de resultaten van de depots periodiek de winstdeling uit hoofde van overrente bepaald. Er is overigens ook winstdeling uit hoofde van actuariële resultaten. Bij garantiecontracten dient de vordering op de verzekeraar te worden bepaald op basis van de voorziening pensioenverplichtingen die is berekend volgens de grondslagen van het fonds en wordt voor zover nodig een afslag toegepast voor het kredietrisico. In 2017 is geen afslag toegepast. De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de vorderingen op herverzekeraars beschreven in paragraaf "Toelichting grondslagen" en een nadere toelichting opgenomen in toelichting onder [2] Herverzekeringdeel technische voorzieningen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat het herverzekeringdeel technische voorzieningen en de winstdeling uit overrente niet juist is gewaardeerd en/of toegelicht in de jaarrekening.

Waardering van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen en toelichting van de beleggingen onder het herverzekeringscontract	
Onze controleaanpak	Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen per 31 december 2017. Daartoe zijn wij de voorwaarden in het herverzekeringscontract en de kredietwaardigheid van de herverzekeraar nagegaan. Verder hebben wij de toelichtingen met betrekking tot het herverzekeringsdeel technische voorzieningen onderzocht, waaronder de toelichting van de beleggingen opgenomen in gesepareerde beleggingsdepots en de daaruit volgende resultaten als basis voor de periodieke winstdeling uit overrente. Hiertoe hebben wij voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening, de juiste werking van interne beheersmaatregelen bij de herverzekeraars getoetst op basis van de ontvangen Standaard 3402 rapportages. Verder hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd zoals cijferanalyses en deelwaarnemingen gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen. Specifiek hebben wij de berekening van de winstdeling uit hoofde van overrente en het actuair resultaat beoordeeld en de rekening-courant positie zoals opgenomen in de depotverslagen van de verzekeraars afgestemd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen en de winstdeling uit overrente per 31 december 2017 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen voor risico pensioenfonds	
Risico	De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn een significante post op de balans van de stichting. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Deze marktwaarde is niet te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). De beleggingen worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs)genoteerde fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en andere geschikte methoden en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij de stichting betreft dit met name de posities in niet-(beurs)genoteerde beleggingsfondsen. In onze risico-inschatting houden wij rekening met het feit dat de onderliggende beleggingen van de aandelen- en vastrentende beleggingsfondsen veelal genoteerde marktprijzen als basis van de waardering kennen, hetgeen de schattingsonzekerheid verlaagt.

Waardering en toelichting van beleggingen voor risico pensioenfonds	
	De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de paragraaf 'Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds'. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen niet juist gewaardeerd zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2017. – Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de belangen in beleggingsfondsen waarvoor een actieve markt bestaat, bestonden onder andere uit het afstemmen van de waardering van de beursgenoteerde beleggingen met minimaal één (onafhankelijke) prijsbron. Voor beleggingsfondsen is er sprake van een actieve markt als de intrinsieke waarde dagelijks wordt gepubliceerd en deze intrinsieke waarde de basis is voor dagelijkse toe- en uittreding tot het fonds door beleggers. – Voor andere beleggingsfondsen inclusief de beleggingsfondsen waarvoor wij niet zelfstandig kunnen vaststellen dat er sprake is van een actieve markt, zijn de waarderingsgegevens gecontroleerd met gecontroleerde jaarrekeningen 2017 van deze fondsen. Waar deze (nog) niet beschikbaar zijn omvat onze controle aansluiting met de meest recente (niet-gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, alsmede onderzoek van de uitkomsten van back-testing procedures (met gecontroleerde jaarrekeningen) en de monitoring procedures van de uitvoeringsorganisatie. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen onderzocht.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van niet-(beurs) genoteerde beleggingen per 31 december 2017 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
Risico	De technische voorzieningen betreffen een significante post in de balans van de stichting. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen onder het hoofd "Technische voorzieningen": [8] Voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico pensioen fonds' en [9] Verzekerd deel technische voorzieningen'. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van de stichting. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2017. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2017: – Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. – Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
	– Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2017 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het verslag over het boekjaar opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het verslag over het boekjaar andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van het bestuur, inclusief het voorwoord;
- de overige gegevens;
- andere informatie, bestaande uit het meerjarenoverzicht, het verslag Raad van toezicht, het verslag verantwoordingsorgaan en organisatie pensioenfonds.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht en het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht en het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Eindhoven, 28 juni 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. P.A.E. Dirks RA

Organisatie pensioenfonds

Bestuur

Het bestuur van SPNG is paritair samengesteld en bestaat uit ten minste acht personen. Ten aanzien van de pariteit wordt onderscheid gemaakt naar de geleding werkgevers en de geleding deelnemers en pensioengerechtigden.

In de geleding werkgevers hebben vier bestuursleden zitting die in onderling overleg worden voorgedragen door Nederlands Verbond van de Groothandel (NVG), Vereniging Herwinning Textiel (VHT) en Federatie Nederlandse Oudpapier Industrie (FNOI). In de geleding deelnemers en pensioengerechtigden hebben ten minste twee bestuursleden zitting namens de werknemers. Zij worden in onderling overleg door FNV, CNV Vakmensen en De Unie voorgedragen. Daarnaast worden (in 2018) twee bestuursleden namens pensioengerechtigden benoemd na verkiezing door de pensioengerechtigden.

De samenstelling van het bestuur is in 2017 gewijzigd. Op 12 oktober 2017 heeft de heer Jansen zijn lidmaatschap van het bestuur van SPNG neergelegd. Het bestuur dankt de heer Jansen voor zijn inzet voor SPNG en betreurt zijn vertrek. Voor de invulling van de vacature worden in 2018 verkiezingen georganiseerd. Gedurende 2017 was de heer R. van Diepen toevoerder van het bestuur. Na afronding van diverse pensioenopleidingen heeft het bestuur het voorgenomen besluit genomen de heer Van Diepen namens NVG (werkgevers) in het bestuur te benoemen en is hij voor toetsing aangemeld bij DNB. Op 22 januari 2018 heeft DNB aangegeven in te stemmen met zijn benoeming. Verder heeft de FNV de heer S. Lahiri voorgedragen als bestuurslid namens werknemers. Het bestuur heeft het voorgenomen besluit genomen om de heer Lahiri namens FNV (werknemers) in het bestuur te benoemen. De voorgenomen benoeming is eind april 2018 door DNB goedgekeurd.

Per 31 december 2017 was het bestuur als volgt samengesteld.

Naam	namens	geb jaar	lid sinds	einde zittingstermijn
Dhr. I. Slikkerveer (vz)	De Unie	1963	1 juni 2006	2019
Dhr. H.J.A. Brak (vz)	VHT/FNOI	1946	29 mei 2010	2020
Vacature ¹⁾	NVG			
Dhr. R.L.P. Schellekens	NVG	1954	12 juni 1996	2018
Vacature ²⁾	NVG			
Dhr. C. Lonsain	CNV Vakmensen	1957	20 januari 2011	2018
Vacature ³⁾	FNV			
Dhr. C.H.L.M. Filippini	PG	1953	1 juli 2014	2018
Vacature ⁴⁾	PG			
Dhr R. van Diepen	toevoerder			
Dhr S. Lahiri	toevoerder			

1) De vacature is per 22 januari 2018 ingevuld door de heer R. van Diepen.

2) De vacature staat nog open.

3) De heer S. Lahiri vervult deze vacature vanaf mei 2018.

4) Tot en met 12 oktober 2017 vervuld door de heer A.J.M. Jansen.

Bestuurscommissies

Het bestuur van SPNG wordt ondersteund door de volgende commissies (meest recente situatie).

Dagelijks bestuur

De heer I. Slikkerveer, voorzitter

De heer H.J.A. Brak, vicevoorzitter

Commissie beleggingsbeleid

De heer C.H.L.M. Filippini, voorzitter

De heer R. van Diepen, toehoorder

De heer S. Lahiri, toehoorder

De heer P. Langereis, bestuurssecretariaat (PTR Consulting)

De heer G. Sirks, extern adviseur (Sirks Interim Management)

Commissie communicatie

De heer R.L.P. Schellekens, voorzitter

De heer C. Lonsain

De heer R. Van Diepen

Mevrouw A. Slangen, adviseur (AZL)

De heer P.J. Verweij, algemeen adviseur (Meeùs)

Commissie risicomanagement

De heer C. Lonsain, voorzitter

De heer C.H.L.M. Filippini

De heer H.J.A. Brak

De heer P. Langereis, bestuurssecretariaat (PTR Consulting)

Mevrouw C. Lock, bestuurssecretariaat (NVG)

Commissie pensioen

De heer I. Slikkerveer, voorzitter

De heer R.L.P. Schellekens

De heer C.H.L.M. Filippini

De heer K. Koster, actuariel adviseur (Support Company)

De heer P. Langereis, bestuurssecretariaat (PTR Consulting)

Mevrouw C. Lock, bestuurssecretariaat (NVG)

Raad van toezicht

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit ten minste drie onafhankelijke, deskundige gezaghebbende personen. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgesteld in de statuten van het fonds en het reglement raad van toezicht.

Per 31 december 2017 was de bemensing van de raad van toezicht als volgt:

Naam	lid sinds	einde zittingstermijn
J.J.M. Raaijmakers (voorzitter)	1 juli 2014	2018
J.B. Koomans	1 juli 2014	2018
J. Groenewoud	1 juli 2014	2018

De leden van de Raad van toezicht zijn herbenoemd. Naar aanleiding van de gevoerde discussie tussen bestuur en raad van toezicht gedurende begin 2018 is afgesproken dat de leden van de raad van toezicht zullen aftreden nadat nieuwe leden zijn geworven. Zo blijft de continuïteit van het toezicht gewaarborgd. Verder is afgesproken dat het bestuur een onderzoek instelt naar de huidige situatie van SPNG, met risico's en kansen en een aantal haalbare opties voor de toekomst van SPNG.

Voor een samenvatting van het rapport van de raad van toezicht over 2017 wordt verwezen naar pagina 45.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit leden die de volgende drie geledingen vertegenwoordigen: de deelnemers, de pensioengerechtigden en de aangesloten werkgevers. Het NVG, VHT en FNOI benoemen in onderling overleg de leden die de werkgevers vertegenwoordigen in dit orgaan. FNV, CNV Vakmensen en De Unie benoemen in onderling overleg de leden namens de deelnemers en de pensioengerechtigden.

De heer Bootsma heeft zijn voorzitterschap van het verantwoordingsorgaan per 31 december 2017 neergelegd. De reden hiertoe is dat zijn onderneming de uitvoeringsovereenkomst met SPNG per 1 januari 2018 niet heeft verlengd. Het bestuur van SPNG dankt de heer Bootsma voor zijn jarenlange inzet voor SPNG en betreurt zijn vertrek. Het voorzitterschap van het verantwoordingsorgaan is per 21 december 2017 (tijdelijk) overgenomen door de heer Van Proosdij.

Per 31 december 2017 was de bemensing van het verantwoordingsorgaan als volgt:

Naam	namens	geb. jaar	lid sinds	einde zittingstermijn
Dhr. H.C. Dudok	CNV Vakmensen (PG)	1938	2005	2018
Dhr. G. de Jong	FNV (PG)	1938	2005	2020
Dhr. H.S. v. Proosdij	De Unie (DN)	1953	2014	2018
Vacature	FNV (DN)			
Vacature ¹⁾	NVG			
Dhr. W. Smaal	VHT/FNOI	1959	2008	2020

1) Tot en 21 december 2017 vervuld door de heer M.P. Bootsma.

Eind 2017 zijn er binnen het verantwoordingsorgaan twee vacatures. Verder loopt de zittingstermijn van twee leden eind 2018 af. Zowel bestuur, verantwoordingsorgaan als raad van toezicht maken zich zorgen over de bezetting van het verantwoordingsorgaan. Daarom zullen in 2018 acties ontplooid worden om de bezetting weer op peil te brengen.

Voor het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid in 2017 wordt verwezen naar pagina 53.

Betrokken externe partijen

Bestuurssecretariaat en -ondersteuning

Nederlands Verbond van de Groothandel (NVG) te Den Haag
PTR Consulting te Bussum

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V. voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging.

Verzekering/ herverzekering

Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. te Rotterdam (verzekerd deel)
Aegon Levensverzekering N.V. te Den Haag (verzekerd deel)
ZwitserLeven N.V. (eigen beheer deel, overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheid)

Vermogensbeheer (eigen beheer)

Achmea Investment Management te Zeist

Accountant

EY Accountants LLP te Maastricht

Waarmerkend actuaris

Milliman Pensioenen vof, te Amsterdam

Actuarieel adviseur

Support Company B.V. te Hoofddorp

Algemeen adviseur

Meeüs Assurantiën te Nieuwegein

Adviseur vermogensbeheer

Sirks Interim Management te Boxtel

Compliance officer

Nederlands Verbond van de Groothandel te Den Haag

Nevenfuncties beleidsbepalers SPNG

Naam beleidsbepaler

De heer I. Slikkerveer, voorzitter

De heer H.J.A. Brak, vice voorzitter

De heer R. van Diepen, bestuurslid

De heer C.H.L.M. Filippini, bestuurslid

De heer S. Lahiri, bestuurslid

De heer C. Lonsain, bestuurslid

De heer R.L.P. Schellekens, bestuurslid

Nevenfuncties in de pensioensector

De Unie, senior adviseur pensioenen

PF Architectenbureaus, bestuurslid

PME, niet-uitvoerend bestuurslid

SPO, lid examencommissie

Geen

Geen

Bpf Detailhandel, bestuurslid

Bpf Levensmiddelen, bestuurslid

PF voor de Accountancy, bestuurslid

Bpf AVH, bestuurslid

Bpf Vervoer, bestuurslid

CNV Vakmensen, pensioenfondsbestuurder

Pensioenfonds Wonen, bestuurslid

Bpf AVH, bestuurslid

Bpf Particuliere Beveiliging, bestuurslid

Bpf HiBiN, bestuurslid

Geen